

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szabos perit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér perit sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, december 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Pénteken — képviselőházi ülés.
- Tízezer koronás alapítvány.
- Ujságlíró és ügyvéd sajtópöre.
- A szabadkai tárgyalást újra elnapolták.
- A olankális főhadnagy.
- Lipót király haldoklik.
- Műkedvelő éjjeli pillangó.
- Katona tragédiák.

A bíró cikke.

Arad, december 13.

Balogh Béla, a szabadkai törvényszék bírása hibául róta föl az újságoknak, hogy azok a Haverda-ügyben előre ítéletet formáltak. S miután a sajtó így a bíróság hatáskörébe avatkozott, a bíró akként viszonzta ezt a hibát, hogy ő viszont az újságok mesterségébe ártotta magát: cikket írt arról az ügyről, amelynek ítélethozatalában rész vár reá.

Melyik a nagyobb hiba? Ha ezt nem is lehet eldönteni, az kétségtelen, hogy a bíró dolga újabb, szokatlanabb. Eddig nem is tudunk a magyar jogéletben esetet arra, hogy bíró, ítélethozatal előtt nyilatkozzék, állást foglaljon olyan ügyben, amelynek tárgyalásában, mint a tanács tagja, részt vesz. S ha a prejudikálás súlyát vesszük, kétségtelen, hogy a bíró nyilatkozata sokkal inkább befolyásolhatja az esküdteket, mint az újságok hangulatcsinálása, amely különben sem egységes s amelyre — ezt kész-

séggel ismerjük el — az esküdtek bizonyára kevesebbet adnak, mint a bírónak, a tárgyalásban részt vett bírónak cikkére.

S ha a magunk tekintélyének rovására esik is, ki kell jelentenünk: a bírói tekintélynek száz újságcikk, elferdített, az objektivitásnak ellenkezőjében tultengő tudósítás nem árthatott úgy, mint az az egy, amelyet a bíró írt. A bírónak magasan kell állani a nyilvánosság előtt; ha le akarják ráncigálni, az nem olyan baj, mintha a bíró maga száll le a tusakodások, disputálások alacsony mezejére. A bírónak is van önérzete, talán hiúsága is, amelyet elevenén talál a nyilvános, sőt többször ismétlődő támadás; de az a tisztelet, amely a bírói széknél korlátja, mindig tompít ezeket a támadásoknak erején és fölöslegessé teszi, hogy a bíró a maga érdekében azokkal pörbe szálljon. Az a bíró, aki mégis szükségesnek látta ezt, talán maga bizott legkevésbé állása presztizsében, abban az erőben, amely az ő beavatkozása nélkül is megvédi a támadásokkal szemben.

Még inkább visszatetsző, hogy Balogh bíró a cikkben hozzászól a dolog lényegéhez, s a vádlottak bünére nézve véleményt formál. Hagyján, hogy olyan kicsiséggel is bajmóldók: Jánosi nevét jogosan, vagy a nélkül írták-e ssy-vel. De fejtegeti a bűnösség kérdését is és leszögezi magát ahhoz a nézethez, hogy mi-

lyen alapon vétkesek Haverda, Jánossy, Vojtha. Ez a leginkább szokatlan előttünk, akik úgy láttuk az igazságtételt eddig megszületni, hogy abban a bíró arca, ajka, mindaddig, míg az ítéletet ki nem mondták, semmit sem árult el abból, hogy a bíró lelkében milyen vélemény formálódott ki. Jól esett hinnünk, ha nem is volt mindig úgy, hogy a bíró állásfoglalása az utolsó percben, a tanácskozásra történt visszavonulás idejében lesz tökéletessé, egészszé. A szeizmográf érzékenységéhez hasonló valaminek hittük és hisszük a bíró ítélő-készségét, a melyre a tárgyalás utolsó mozzanatáig hatással lehet minden, a mi az igazsághoz tartozik. S most megnyilatkozott egy bíró, a második fő tárgyalás előtt, a mikor a kihallgatások hosszú sora, a pörbeszédek végtelen árja van hátra, s már most kimondja a maga megdönthetetlen meggyőződését, a melyet e szerint már se a vallomások, se védőbeszéd meg nem változtathatnak. Igaz, hogy az ítéletet az esküdtek verdiktje dönti el, de vajjon nem látszik-e mégis fölösleges formáságnak az egész tárgyalás, a hol az egyik szavazó bíró elhatározása ennyire kialakult.

A cikknek természetes következménye lett az, hogy a Haverda-tárgyalást e miatt elhalasztották, a védők kétséget támasztottak annak a bírónak elfogulatlansága felől, aki

A kassziros leány.

— Rajz a fővárosi életből. —
Irtá: Mártonffy Imre.

Margit tizenhetedik évét töltötte be és gyönyörű szép leánynya fejlődött. Szülei elérkezettnek látták az időt, hogy leányuk „kereset után nézzen”. Nagy családnál bajos a megélhetés módja, sok az evő, kevés a kereső. Margit nem tanult semmit, csak szép ruhákban szeretett járni, eltartásáról tehát magának kellett gondoskodnia. De hát miképen? Igen egyszerűen. Szép arca van, éljen meg abból. Erőnyesen azonban. Kávéházakban vannak leányok, kik ilyen „keresetet” szereznek, legyen ő is kassziros leány, hisz az igen „kellemes” állás: az elegáns pohárszékben ülni egész nap, gyönyörűen megfésülve és dus haja divatos fonatokban elhelyezve szép fején. Olykor-olykor megcsodálja magát a háta mögött és előtte álló tükrökben, olykor-olykor a pohárba likört tölt, kecses kézmozdulattal cukorkákat rak a tálcákra, olykor-olykor több fiatal és kihívóan „szellemes” urral kacérkodik. És mindezekért teljes ellátást kap, meg fizetést, sőt ajándékokat is.

Ilyennek képzelte Margit anyja, — ki „világtapasztalataira” hivatkozott minduntalan — a kasszirosnők hivatását és e kellemes életmód iránti örömetől nem lehetett volna lebeszélni. Margit jövője el volt intézve, a „tapasztalt” anyának ajánlatát gyermeki engedelmességgel követte. Hogy pedig a kecségető

állást megnyerhesse, nem kellett egyebet tennie, mint „próza” hangzású keresztnévét megváltoztatnia, modernebb és elegánsabb névre.

Néhány nap mulva már a Teréz-körut egyik diszes kávéházában ült a pohárszékben és megelégedetten szemlélgette magát a fényes tükörben, kis pohárkába likört öntött, a tálcákra cukrokat rakott s a fiatal urak csodálták a szép jelenséget.

Elvitázhatatlanul gyönyörű, szép leány volt, kerek, bájos arcán gyermekes ártatlanság üde harmata csillogott, nem esoda, ha a kávé kapva kapott az alkalmon, hogy felfogadja. Írása olvashatatlan volt, kétjegyű számok összeadása nehezen ment neki, ami pedig lényeges a kassziros leányokra nézve. Szóval semmiféle jártasságot nem tanusított, de meg volt szépsége, s kell-e ennél egyéb? A kávé is erre számított, mert tudta mennyit ér az, ha egy kassziros leány ártatlanul nevetni, s minden művészi fogások nélkül elpirulni tud.

Semmi se jellemezte Elza ingatagságát, — e költői hangzású nevet vette fel a Margit helyett — mint az, hogy szülői a benne helyezett reményükben csalatkozva egy hét mulva otthon találták. Megszökött a kávéházból, anélkül, hogy tudatta volna elhatározását. Izgatottan panaszoalta otthon, hogy az ily hivatáshoz nincs szokva s hiába kényszerítik, ő nem megy többé kávéházba. Anyja azonban nem elégedett meg ezzel, s hihetetlennek tartotta, hogy e „hivatás” miért ne lehetne kellemes és jó.

Beható vallatás után megtudta leányától, ki sirva mondta el, hogy gazdája durván lehardta őt azért, mert egy „gavallér”-nak udvarlását nem fogadta el. Aztán a kávécsomány ajánlatokat tett neki s megakartá becsstelenteni.

Az anya titokban örvendett leánya erényességének és azon iparkodott, hogy neki állást szerezzen.

Talált is egy kávéházat, mely polgári jellegűnek látszott és sokkal egyszerűbb volt. Persze, hiszen az megbocsáthatatlan hiba volt, vélekedett az anyja, ilyen ártatlan gyermeket körüti fényes kávéházba elhelyezni, hol blazirt „gigerlik” és kétes existenciájú kereskedőségek fordulnak meg, kik csak szemtelen modorukhoz hasonló kifejezésekkel és tolkodással illetik a nőket. Az új hely tehát egész más jövőt biz'osít leányának.

Margit Elza elfoglalta új állását s hosszú levélben írta meg szüleinek, — kik „elfoglaltságuk” miatt nem látogathatták meg őt, — hogy kiváló figyelembe részesít gazdájától kezdve az utolsó kibicig mindenkit s örömmel jelezte, hogy nagyon meg van elégedve sorsával. A szülők meg voltak nyugodva, csak az nem tetszett nekik, hogy a szegény leánynak nincs sebae szabad napja. Eleintén ezt annak tulajdonították, hogy nélkülözhetetlen a kávéházban; majd azt hitték, hogy Margit szépsége oly benyomást gyakorol a kávéházi vendégekre, s rájuk nézve oly vonzó, mint a mágnes. Később másoktól hallották

ennyire exponálta magát a nyilvánosság előtt. Mert ha ez a cikk csak védekezés akart lenni, akkor a bírót túllőtte a célon, s annak bizonyosságát adta, hogy ép annyira avatatlan a cikkírásban, mint az újságok, szerinte, az ítélet-formálásban.

Pénteken - képviselőházi ülés.

Wekerle Bécsbe utazott.

Távirati tudósítás.

Arad, december 13.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott és holnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt. A miniszterelnök a vasárnapi minisztertanács határozatáról tesz jelentést a felségnek és egyben bejelenti, hogy a képviselőházat péntekre összehívták.

A holnapi audiencián Wekerle kérni fogja a királyt, hogy az indemnitási javaslat elintézése után a kabinetet végleg mentse fel. Az indemnitási javaslat sorsa különben még mindig kétséges, mert azt hiszik, hogy a kormányhoz közel álló pártokból is lesznek képviselők, akik ellene szavaznak.

Mai tudósításunk ez:

(A vasárnapi minisztertanács.)

A vasárnap nem hozott lényeges fordulatot a válság dolgában. Délben a pénzügyminisztériumban minisztertanács volt, Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklésével, amelyen a kormány valamennyi tagja részt vett. A minisztertanács, amelyen Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter szombati kihallgatásának lefolyásáról számolt be miniszter-társainak, háromnegyed kettőig tartott. A konferencián megvitatták az egész politikai helyzetet.

Jokelfalussy honvédelmi miniszter alig fél órával a minisztertanács megkezdése után eltávozott. Félkettőkor Apponyi Albert gróf is elhagyta a pénzügyminisztériumot és a kérdésközelekre szűkszavuan csak ennyit válaszolt:

— A politikai helyzetet beszéltük meg.

Pontosan háromnegyed két órakor ért véget az értekezlet, amelyről a miniszterelnök kivételével, együttesen távoztak el a kabinet tagjai. Darányi kijelentette, hogy a kormány összehívhatja a képviselőházat.

Wekerle miniszterelnök, aki két óra után távozott, kijelentette, hogy megtárgyalták a politikai helyzetet és elhatározták, hogy összehívják a képviselőházat. Arra a kérdésre, hogy beterjesztik-e az indemnitásról szóló javaslatot, így felelt:

— Az indemnitás kérdése a miniszteri értekezleten nem volt megbeszélés tárgya.

(A képviselőház ülése.)

A képviselőház pénteken, december 17-én délelőtt 11 órakor ülést tart, amelynek napirendjére iratok bemutatásán kívül elnökielőterjesztések és a további intézkedések megtétele van kitűzve.

A szombati ülés napirendje a M. H. szerint ez: Elnöki előterjesztések és irományok bemutatása, háznapváltás, a jegyzői kar kiegészítésére megejtendő választás, bizottsági tagválasztások, interpellációk.

(Wekerle Bécsben.)

Wekerle miniszterelnök ma délután Bécsbe utazott, ahol holnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt.

(Barabás - Justhról.)

Budapesti tudósítók jelenti: A Kossuth-pártban ma számos képviselő jelent meg, akik vitatkoztak a politikai helyzetről. Megjelent Barabás Béla is és hevesen kikelt Justh Gyula ellen, mert Justh — mint Barabás mondja — a lapoknak nem híven adta le az aradi beszélgetést.

— Én — mondotta Barabás — nem akarok semmiféle cáfolatot közlenni. Különben se akarom próbára tenni, melyikünk tud gorombább lenni. Egyáltalában mindent meg akarok akadályozni, ami a két csoport közötti helyzetet még jobban kiélesítené, mert a jelenlegi komoly politikai helyzet arra kényszerít bennünket, hogy a pártok tömörüljenek és egységesen álljanak küzdelemben.

A pártkörben különben élesen elítélték Justh Gyula tegnapi beszédét is.

Vigasztalta őket az a tudat, hogy bár Margitnak először nem volt valami jó dolga, de később mégis mily „jó helyre” került, mert az öreg urnál kitűnő élete lehet, mindig „elegáns” rubákban jár, pazar ékezeteket hord, bizonyára nagyon boldog és megelégedett.

Három év múlt el.

A szülők elfeledték Margitot egészen, a fiatalabb Vilma, ki szintén kassziros leány lett, végképp elzüllött. Mariska leányuk „probierramsell”-nek s Gizella pedig orfeumi énekesnőnek csapott fel. György fiuk pedig, ki a család büszkesége és oszlopa lett volna, korecsmából korecsmába járt és átlumpolta fiatalágát, majd hárfán játszott lebujsokban néhány fillérért.

Örömet tehát egyik gyermek se szerzett a szegény szülők meg fel se ocsudtak az egyik szerencsétlenségből, máris egy másik végzetes meglepetésnek lettek áldozatává. Anyagi viszonyuk a lehető legrosszabbra fordult. Az apa, kinek fejére annyi szegényen sulyosodott, veszélyes demyó karjaiba vetette magát, hol minden szerencsétlen, ki fájdalmát enyhíteni akarja, feledést remél: iszákos lett. Elhanyagolta iparát, nem törődött semmivel a világon. Az ősz apa mind mélyebbre sülyedt...

Midőn egy alkalommal éjjeli tivornyázását folytatta s a ködös őszi hajnalban hazatért, az uton ittas társaival találkozott, kik bívták őt, hogy még egy kétes hírű kávéházba jöjjön velük. Az öreg nyilván nem nagyon sietett haza, követte őket és nemsokára a „Szép

Tizezer koronás alapítvány.

Egy aradi kereskedő a felső kereskedelmi iskolának.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 13.

Löffler Jakab aradi fakereskedő ma megjelent Varjassy Lajos polgármesternél és tizezer koronás koronajáradék kötvényt nyújtott át neki azzal a kérelemmel, hogy a város azt mint „Löffler Jakab alapítványt” fogadja el és kezelje. A nemesszivő alapító az alap jövedelmével az aradi felső kereskedelmi iskolának két szegény, kitűnő tanulóját óhajtja támogatni és ezzel a hazai kereskedelem megkedveltetését célozza oly ifjakkal, akik a kereskedői pályától tartózkodtak.

A polgármester a fenkölt gondolkodást és a kulturális célok iránt való meleg érdeklődést tanúsító cselekedetéért Löfflernek hálás elismerését és köszönetét fejezte ki a maga és a város közönségének nevében és azt az ígéretet tette, hogy mindig azoknak a humánus és emberbaráti, tiszteletreméltó intencióknak megfelelő módon történik az alapítvány felhasználása, mint ezt a kiváló alapító, az alább egész terjedelmében közlendő alapító levelében körül írja.

Löffler Jakab hetvenedik születésnapja alkalmából gondoskodik arról, hogy az említett iskola kitűnő tanulóit további szorgalmas munkára buzdítsa és hogy már ez évben részesíthessé jutalomban a város az arra érdemeseket, az alapítványi összegben kívül még kétszáz korona készpénzt is átadott a polgármesternek.

A felső kereskedelmi iskola tanári kara ma dében Abray-Károly igazgató vezetésével tisztelgett az alapítónál. Az igazgató meleg hangu beszédben köszönte meg Löfflernek az intézet iránt tanúsított nagylelkűségét. Löffler meghatótt, szép beszédben válaszolt.

A polgármester a január havi közgyűlésnek jelenti be az alapítvány megtételét és bemutatja az alapító levelét is, azzal a kérelemmel, hogy a törvényhatóság fejezze kilegőszintebb köszönetét és legmélyebb elismerését a város eme tiszteletreméltó és érdemes polgárával szemben és jelentse ki, hogy örömmel tesz eleget az alapító levelében körülírt kötelességeknek.

Az alapító levél szövege a következő:

Folyó hó 13-án töltöm be komoly munkálkodásban eltöltött életem hetvenedik évét, elérem Isten kegyelméből azt a kort, mely az irás szavai szerint az emberi kor megszabott határát képezi és a midőn efelett elmélkedve, visszpillantást ve-

meg, hogy leányuk „nagy szerencsét fog csinálni, mert egyik törzsvendég, valami „magasrangú” hivatalnok (szabad óráiban talán betörő) szerelmes lett belé és legközelebb szüleitől „Elza” kezét fogja megkérni.

A szülők türelmesen várták a kérést. Napok, hetek multak... senki és semmi. Rövid idő múlva arról értesültek, hogy leányuk „örvendetes esemény”-nek néz elé s hogy a „magasrangú” vőlegény eltűnt. E hírek nagyon lehangolták a „világtapasztalatú”-val kérkedő anyát.

Sokáig nem tudtak megvigasztalódni. De a megtörténtet nem lehetett meg nem történte változtatni. A szegény elbukottat kitagadták és erről értesítették őt, tudtul adva neki, hogy többé nem tekintik gyermeküknek. A leány fájt szívével és tiszteletteljesen válaszolt szüleinek, biztosította őket, hogy többé terhükre nem lesz, annyival is inkább, mivel egy gazdag öreg ur, ugyancsak kávéházi törzsvendég, tekintve szorult helyzetét, minden önzés nélkül magához vette. E pillanattól kezdve szülei nem emittették többé leányuk nevét s elfeledték őt csakhamar. Többi gyermekük neveltetése ugyanis elég gondot szerzett nekik.

Jól meggondolva a dolgot, vélekedtek a szülők, az idősebb leány „el van helyezve”, s a másikat kell biztosítani a megélhetés módjáról, ki e közben szinte elérte a 17-ik évet. A szerencsétlen szülőknek ismét az a rögeszméjük támadt, hogy leányukat kasszirosnak adják.

szerecsennő”-höz címzett kávéházba léptek be. E kávéház arról volt híres, hogy itt nagyon jól lehetett mulatni és csupa „tiszteséges” vendégek látogatták.

A hangulat, melyhez a volt mester ősz haja sehogyse illett, igen „emelkedett” és „kitűnő” volt. Durva, zajos lárma uralkodott ez alacsony lebujsban, mely oly levegővel volt telve, mintha az utcai csatorna gőzét eresztették volna be. Lehangolt citera tisztátalan hangjai nagyon egybehangzottak a helyiség milieujével. A kinos, hamis hangokat egy elzüllött külsejű ember csalta ki hangszeréből, de kinek alakját a vastag, kellemetlen szagu dohányfüsttől nem lehetett tisztán látni.

Ily körben, ily társaságban, hol elzüllött és undort keltő személyek (s tolvajvilág alakjai) ferdülnek meg, igen sokan vannak olyanok is, kik keservesen keresett heti bérüket elverik. Ezt nevezik a fővárosban „kellemes” vasárnapi „mulatság”-nak.

Az öreg, kinek esztét a pálinka ördöge majd elvette, a pokoli lyukban nagyon jól érezte magát. Kicsapongó jó kedvvel énekelte a „Kukorica János”-t, melyet egy másik asztalnál ülő társaság ép megkezdett. Ekkor kirívó öltözetben, mélyen kivágott derékkal, egy csinos nő közeledett az asztalhoz, kinek még mindig szép arca fehér rizsperral volt bekenve, szeme alja és szemöldöke szénnel befekett. Az öreget hátulról körül karolta és üdvözölte.

— Aranyos szívem, — kacagott rekedt,

tek életem folyamán a létért és a becsületos előrehaladásért folytatott küzdelmeimre, valamint a hosszú idő alatt szerzett tapasztalataimra és észleleteimre: — az a gondolat ébredt fel bennem, hogy a mindennapi életfeladatok lelkiismeretes teljesítése mellett, vajjon volt-e annyi időm és annyi erőm, vagy volt-e rá elég módomból, hogy a hazai kultúra fejlesztése és a jótékonyág ápolása érdekében annyi erőt fejtsek ki és annyi áldozatot hozzak, mint a mennyit nézetem szerint minden jóérzésű ember a jóékonyságnak, a közgazdasági és kulturális céloknak, egyszóval a közjóknak áldozni tartozik, ezért tehát mintegy pótlásul esetleges mulasztásomnak és szívem sugallatát követve, elhatároztam, hogy egy 10.000 koronás alapítványt teszek, mely kereskedő voltomból kifolyólag, örök időkre át hazai közgazdasági és különösen kereskedelmi érdekeknek szolgáljon.

Áthatva attól az erős meggyőződéstől, hogy a társadalom egészséges fejlődése mindég a valódi tehetségeknek és a kifogástalan jellemeknek érvényesülésétől függ és hogy a ritkább tehetségeket már az iskolában is szükséges kiválogatni, ápolni és fejleszteni és a tömegeknek követendő példaképpé odaállítani; tudatában másfelől annak a ténynek, hogy a magyar oktatási rendszer keretében főképen a felső kereskedelmi iskola az az intézmény, amely az ifjú nemzedékben a közgazdasági érzéket és tevékenységet fölbreszteni hivatva van és hogy e hasznos és üdvös irányzatra nemcsak szóval, meggyőzéssel, de jutalmakkal, kitüntetésekkel is fel kell hívni azoknak a társadalmi osztályoknak a figyelmét, amelyek eddig a közgazdasági tevékenységtől és különösen a kereskedelmi pályától következetesen tartózkodtak: a magyar társadalommal szemben kedves kötelességet vélek teljesíteni és magamnak igazi lelki örömet óhajtok szerezni azzal, midőn alapítványom kamatait a hozzám legközelebb álló Aradvárosi felső kereskedelmi iskolában a szellemi és erkölcsi javakban kiváló tanulóknak jutalmazására és kitüntetésére fordítani kívánom.

Az alapítvány érdembeli kezelésére és hova-fordítására nézve a következőket rendelem:

1. Az örök időkre szóló s nevemet viselő alapítvány gondos megőrzésével és anyagi kezelésével Arad szab. kir. város közönségét bízom meg.

2. Az alapítvány tőke évi kamata 2, azaz két, egyenként 200 kor., azaz kettőszáz koronás részre osztassék.

hangon, — fizess egy üveg sört, mert szomjas vagyok.

Az öregre hajolt, hogy megcsókolja, de a mint a beesett halvány arcra tapadt tekintete, elhalt ajakán a dévai mosoly, éles sikoltásba tört ki, karjából kibontakozott és két kezével befodta arcát.

Az öreg hátratántorgott, egy darabig merően nézett a leányra, mint egy tébolyodott, — kezét a szívére szorította és megtörve távozott.

A vendégek e jelenetet rendkívül mulatságosnak találták, az öreg különös magaviselete hatalmas röhögést idézett elő.

— Ez bizonyára egyik régi szeretőd volt, nemde „Olga”? — jegyzé meg egy kis nyurga emberke, miközben a leány derekát átölelte.

„Olga” — régen Margit, Elza — végig-simitotta homlokát, mintha emlékeiben akarva kutatni, aztán vidám, pajkos hangon viszonzá:

— Ez az ember . . . atyám volt . . . nagyon rossz színben van. De én nem vagyok oka annak, hogy kassziros leány lettem . . . ne is beszéljétek erről! Jer Sanyi — szolt egyik vendégéhez fordulva — fizess egy üveg sört, mert szomjazom.

Ezzel nem is várva Sanyi választát, elhozta a sört. Pohárba töltötte és egy hajtásra kiürítette.

Kivül a ködös utcán egy öreg ember vándorogott tova és keservesen zokogott.

3. Az ösztöndíjakra az intézeti igazgató minden év május havának első napjában pályázatot hirdessen. Az Aradvárosi felső kereskedelmi iskola felügyelő bizottságához címzett kérvények legkésőbb május hó 31-én az igazgatónál nyújtandók be. A pályázók a kérvényben tüntessék ki, hogy a felső kereskedelmi iskola elvégzése után milyen pályára készülnek. A kérvényhez csatolandó a pályázó vallását feltüntető és a szülők vagyoni állapotát és foglalkozását igazoló okmány.

4. Az igazgató a beérkezett összes kérvényeket legkésőbb június 5-én a tanári szék elé terjeszti. A tanári testület beható és lelkiismeretes megvitatás után szótöbbséggel megállapítja, hogy az egyes osztályokban, illetve fokozatokban a pályázók közül kiket ajánl első, második, esetleg harmadik helyen. Egy fokozatból háromnál több növendéket ajánlani nem szabad. A tanári testületnek ez értekezletéről rendes jegyzőkönyv veendő fel. Az ajánlott növendékek kiváló tulajdonságai röviden felsorolandók.

5. A tanári testületnek a pályázatról szóló véleményes jelentését az igazgató az összes kérvényekkel és a szülők vagyoni helyzetét és foglalkozását igazoló okmányokkal együtt legkésőbb június 20-án az Aradvárosi felső kereskedelmi iskola felügyelő-bizottsága elé terjeszti, amely meghallgatván a tanári testület véleményes jelentését, névszerinti szavazással végérvényesen dönt a kiosztás felett.

Határozott kívánságom azonban, hogy hasonló érdemek fenforgása mellett a pályázók közül a szegénysorsuak előnyben részesíttessenek, ugyszintén kívánom, hogy az ösztöndíjak legalább fele részben hitfelekezethez tartozó, vagyis zsidóvallású tanulóknak adassanak ki.

Kiváltképen érdemes tanulók az ösztöndíjjal a következő években is, ameddig t. i. az Aradvárosi felső kereskedelmi iskola tanulói, ismételten megjutalmazhatók.

A felügyelő-bizottság tanácskozásáról és döntéséről külön jegyzőkönyv szerkesztendő és az intézeti irattárba helyezendő.

6. Az odaitélt ösztöndíjak az iskolai év végén tartandó záró ünnepen megfelelő beszéd kíséretében osztandók ki.

7. Amennyiben az Aradvárosi felső kereskedelmi iskola a jövőben barmi okból megszűnnék, az alapítványi tőke továbbra is Arad sz. kir. város közönségének kezelésében maradjon és a kamatok ezen alapítványom szellemében a kereskedelem érdekeit szolgáló és előmozdító helyi intézmények ápolására és fejlesztésére fordíttassanak.

Aradon, 1909. évi december hó 10-én.

Löffler Jakab.

Justh Gyula Nagy Sándor beszámolója. Nagy Sándor dr., a nagylaki kerület országgyűlési képviselője vasárnap beszámolót tartott Csanádpalotán. A beszámolóra leutazott Justh Gyula, az országos függetlenségi és 48-as párt vezére is, továbbá Lovászy Márton, Markos Gyula, Nagy György, Rajk Aladár és Fábry Károly képviselők. A csanádpalotai állomáson nagy tömeg fogadta az érkezőket, kiket Nikolics Aurél jegyző üdvözölt. A népgyűlés a piactéren volt, ahol a választók majdnem teljes számban jelentek meg. Nagy Sándor beszámolójában ismertette a politikai helyzetet és pártjának álláspontját.

— A függetlenségi és 48-as párt — ugymond — elnökének, Justh Gyulának vezérlete alatt továbbra is lelkesen, rendíthetetlenül fog küzdeni a függetlenségi programért, elsősorban pedig az önálló bankért és az általános egyenlő választói jogért. A választók zajos éljenzéssel fogadták a képviselő beszédét, mely után Justh Gyula szólalt fel. Justh hangoztatta beszédében, mily nagy szüksége van az országnak a

határozott függetlenségi politikára, mely Kosuth Lajos szellemében fáradhatatlanul küzd a negyvennyolcas eszmékért. Kéri a polgárságot, hogy addig tartsanak ki mellette és pártja mellett, míg ők is kitaranak elveik mellett. A népgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta Justh beszédét, majd bizalmat szavazott Nagy Sándornak. Beszéltek még a többi képviselők is, valamennyien lelkes kitartásra buzdítva a polgárságot. Aradról Szudy Elemér, Szondy János és Papp Andor vettek részt a beszámolón.

Ujságíró és ügyvéd sajtópöre.

Fölmentett aradi hirlapíró.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 13.

Érdekes sajtópörben hozott ma ítéletet az aradi törvényszék büntető tanácsa. Mint magánvádló Schmidt Sándor ügyvéd szerepelt, a vádlott Hoványi Kornél, az Arad és Vidéke helyettes szerkesztője volt, aki a múlt év november havában a Függetlenség-ben Schmidt-ről cikket írt, amelyben visszautasította az ügyvédnek az aradi ujságírói kar elleni inszinuációit. Az ügy előzményei egy másik tárgyalás körül forogtak, amelyben a panaszos Odray Antal, a vádlott Lits Antal hirlapíró, a Függetlenség munkatársa volt. Ezen a tárgyaláson, amely a nagyváradi esküdtbíró előtt folyt le, Schmidt Sándor, mint Odray Antal képviselője, vádbeszédében többek között azt a kijelentést tette, hogy az aradi ujságírók kipécéznek egyes köztisztviselőben álló embereket és azokon elverik a port. Schmidt dr. kijelentésének nem volt meg a kellő hatása, mert a nagyváradi esküdtbíró Lits Antalt Sugár Jenő dr. védelme után felmentette a vád alól. Ám dacára a felmentő ítéletnek, könnyen hiteltre találhattak volna Schmidt Sándor vádjai és ezért tartotta szükségesnek Hoványi, hogy kellő értékére szállítsa le az ujságírói kar ellen intézett támadást. Az ügy természeténél fogva ebben a cikkben olyan kitételek voltak, amelyeket Schmidt Sándor sértőnek talált magára nézve és ezért indította meg a rágalmazási pört.

A mai tárgyalást Bittó József tanácselnök vezette, szavazó bírák Ohrstein Árpád és Lukácsy Miklós voltak. A vádlottat Deutsch Izso dr. védte, aki védelem nevében a bizonyítás elegendését kérte a bíróságtól, vagyis annak megállapítását, hogy Schmidt dr. tényleg vádakkal illette az aradi ujságírói kart a nagyváradi esküdtbíró előtt és hogy ezért Hoványi jogosan használta az inkriminált kifejezéseket.

A magánvádló ellenzte a bizonyítás elrendelését. Azzal érvelt, hogy az ujságírói kart ügyvédi minőségben támadta meg és ezért őt senki sem vonhatja felelősségre, csak az ügyvédi kamara fegyelmi választmánya.

A bíróság ezután rövid tanácskozásra vonult vissza és csakhamar kihirdette, hogy a bizonyítási eljárásnak helyt ad, mert a vádlott jogos magánérdekekből cselekedett.

Schmidt dr. a bíróság végzése ellen felfolyamodást jelentett be. A bizonyítás elrendelése, a bíróság kihallgatta a vádlott által bejelentett tanukat: Sugár Jenő dr. ügyvédet és Lits Antal hirlapíró.

Sugár Jenő doktor megismételte a vizsgáló bíró előtt tett vallomását, amely szerint Schmidt dr. tényleg használta az ujságírói kart támadó kifejezéseket.

Schmidt Sándor azt a kérdést intézte Sugár Jenőhöz, hogy amennyiben ő lett volna Odray képviselője, nem használta volna-e ép úgy az ujságírókra vonatkozó kijelentéseket?

Sugár Jenő dr.: Azt hiszem erre a kérdésre nem szükséges felelnem, de ha a magánvádló ur úgy kívánja, hát felelhetek és feleletem az, hogy én Schmidt dr. helyében nem

éltém volna az ő állításaival. Egyébként ez teljesen az ügyvédtől függ, ebbe nem akarok beleszólni.

Lits Antal tanu szintén megerősítette a vádlott állításait, mire a vád és védbeszédre került a sor.

Schmidt Sándor szerint igazolást nyert, hogy vádlott őt megtámadta és igaztalanul megrágalmazta. Amit ő az esküdtek előtt mondott, azt ügyfele érdekében mondotta. Őt védi az ügyvédi immunitás és mikor vádlott őt pelengére állította, az egész ügyvédi kart bántotta meg.

— Aradon az újságírók hatalomra tettek szert, mert a bíróság tulenyhén bánik velük. Nem tudja miért, de a bíróság mint kegyelmi tanács bánik el velük. Ez az oka, hogy az újságírók Aradon már mindent mernek. A bíróságnak igazságot kell szolgáltatni a megsértett polgári becsületnek, mely ebben az esetben az ügyvédi kar becsülete is. Szigorú büntetést kér.

A vádbeszéd után, melyben Schmidt nemcsak a vádlottat támadta meg, hanem váddal illette az aradi bíróságot is, Hoványi védője, Deutsch Izsó dr. nyugodt hangú védbeszédet mondott, amelyből közöljük a következőket:

A panaszos a bíróságot támadja és azt állítja, hogy a bíróság fél az újságíróktól. Aki ügyvéd léteire ilyeneket mer mondani nyílt ülésen, annak nem szabad az ügyvédi becsületre hivatkozni. A bíróság ítélete szent és sérthetetlen. A többi gyanúsításra nincs mit mondania. A perbeli tény az, hogy Hoványi Kornél igazságot írt, mert a tanuk bizonyították, hogy panaszos azt állította az aradi újságírói karról, hogy egyesül bizonyos egyének tönkretételére. Ugyancsak a tanuk megerősítették, hogy erre az újságírói kar egyetemét sértő rágalomra szükség nem volt. Panaszos tehát olyat állított, amit bizonyítani nem tud és nem is tudhat. Tehát Hoványi Kornél vádlott igazat írt, mikor azt állította a panaszosról, hogy hazudik. A tények igazolták a vádlottat, hogy jóhiszeműleg igazat írt. Panaszos ennek tudatában most az ügyvédi hivatás és kötelességteljesítés védőbástyái mögé akar elrejtőzni. Kéri a bíróságot, hogy döntse el, az-e tisztességes ember, aki alaptalanul megbánt egy olyan kart, melyre haragszik, avagy az az újságíró, aki hivatásbeli kartársai érdekében ír. Hoványi Kornél az aradi újságírói kar becsületét védelmezte meg: neki csupán erkölcsi elégtétel járhat.

A vádlott rövid beszédben kért a maga és kartársai részére elégtételt a bíróságtól, amelyet mindig magasabb szempontok vezetnek.

A bíróság ezután tanácskozássra vonult vissza, majd kihirdette az ítéletet. A törvényszék Hoványi Kornél vádlottat a vád- és következményei alól felmentette. Az ítélet indokolásában kimendta a bíróság, hogy a vádlott jogos magánérdekből cselekedett, amikor megbotránkozásának adott kifejezést Schmidt rágalmai fölött és kimondta továbbá, hogy Schmidt Sándor nem hivatkozhatik védő szerepére, mert, mint védőnek csupán annyi joga lett volna, hogy a vádlott személyével foglalkozzék, de azzal, hogy általánosítva, az aradi újságírói kart támadta meg, túllépte a védelem határait és ezért adott helyt a bíróság a valódiság bizonyításának.

Schmidt Sándor felebbezett az ítélet ellen.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A magántisztviselők egyesületének programja. Az aradi magántisztviselők egyesületének választmánya e hó 11 én ülést tartott, amelyen több, az egyesület életébe vágó ügyet tárgyaltak. Raucher Emil pénztárnok jelentéséből örömmel értesült a választmány, hogy az egyesületnek ezidőszent 6300 korona készpénz vagyona van. Bódi Bódog, az egyesület agilis elnöke ismertette ezután a megvalósítandó programot; legfontosabb az egyesületi helység kérdésének megoldása. A választmány egyhangúlag elhatározta, hogy az egyesület tagjainak kényelmére és szórakozására egy a modern kor minden igényének megfelelő helységet bérel. A tagok szakismereteinek bővítésére, sorozatos felolvasások és szaktanfolyamok rendezését határozta el. Fenyő László indítványára kimondta a választmány, hogy az egyesületnek a mun-

kásbiztosító pénztárnál kezelt 17.500 koronát kitevő alapja évi kamataiból kiegészítő segélyt nyújt mindazon beteg tagjainak, akik az 1907. évi 19. törvények alapján a munkásbiztosító pénztárnál betegség esetére biztosítva vannak és szanatóriumi, vagy gyógyfürdői kezelésre vannak utasítva. Ezzel kapcsolatosan felhívást intéz az egyesület tagjaihoz, hogy amennyiben azok valamelyike ezen kiegészítő segélyt igénybe óhajtáná venni, úgy ebbeli szándékát az egyesület elnökségéről jelentse be. Elbatározott továbbá, hogy az egyesület működési körzetébe a vidék és a szomszédos megyék magántisztviselőit is bevonják, amely által az aradi magántisztviselők egyesületét egy hatalmas testületté fejlesztik. Végül következett a tisztikar megüresedett helyeinek betöltése. Egyhangúlag megválasztották ügyészszá Gabos Jenő dr. aradi ügyvédet, titkárrá Fenyő Lászlót, jegyzővé Lebovics Aladárt.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre kedden, december 14-én este 9 órakor tartja harmadik vitasiját a kereskedői hitelezés korlátozásáról. Az este a kör tagjait s az egyéb érdeklődő kereskedőket ez uton hívja meg az elnökség.

Lipót király haldoklik.

Távirati tudósítás.

Arad, december 13.

Lipót belga király utolsó perceit éli. Már regtől sorvasztja gyógyíthatatlan betegség, de a királyok haldoklása, mint életük is, kivételes s tudósok tudománya prolongálja a lehetőség határáig. A ma érkezett táviratokból is ki-kicsillan a bizakodás, hogy a király állapota javulni fog, bár a Budapestre érkezett magántudósítások a bizalomnak utolsó reményét is feladták. Lipót király menthetetlen. Elete, amely már csak haldoklás, eltarthat néhány napig, de lehet, hogy befejezéshez ér néhány óra múltán.

(A király betegsége.)

Brüsszelből táviratozzák: Lipót király állapotának rosszabbodásáról szóló hírek valóknak bizonyultak. Albert herceg és neje, Goffinet báró, a király titkára és Schollaert miniszterelnök a betegszobában vannak. Klementina hercegnőt idevárják.

Brüsszelből táviratozzák: (Este fél 8 óra.) A király állapota tegnap még teljesen kielégítő volt. A múlt éjjel hirtelen rosszabbodás állt be és a beteg állítólag több ájulási rohamot szenvedett. Thiriardr., a király háziorvosa, az egész éjjelt a beteg ágya mellett töltötte és ma Stienon specialistát is meghívta. A betegség természetéről különböző verziók keringenek. Egyik verzió szerint a király vizi-betegségben szenved, másik szerint bélbaj támadta meg. Az altest erősen meg van duzzadva. Hogy operatív beavatkozás lehetséges-e, az e percben még nem biztos. A király a laekeni kastély egyik pavillonjában fekszik.

Brüsszelből táviratozzák: Este nyolc órakor a király állapotáról a következő orvosi jelentést adták ki: A reuma fájdalmak csökkentek. A király nyugtalanító altesti betegségben szenved.

Budapestre, Lipót királyhoz közelálló személyhez érkezett távirat szerint Lipót király állapota reménytelen. Halála rohamosan közeledik. Klementina hercegnő, Lujza és Stefánia főhercegnők utban vannak Brüsszel felé s részt vesznek az egybehívandó családi tanácson.

(„Kész vagyok meghalni“)

Brüsszelből táviratozzák: A király állapotának hirtelen rosszabbodása itt azért keltett feltűnést, mert az a hír terjedt el, hogy a ki-

rály röviddel ezelőtt sétát tett a parkban és igen jókedvű volt. Annak is hire járt, hogy a király legközelebb üdülésre fog utazni és remélhetőleg teljesen meggyógyul.

Más forrás szerint a király már a múlt héten teljesen tisztában volt állapotával. Mikor a miniszterelnök meglátogatta, a király ezeket mondotta neki:

— Kedves miniszterem, nagyon rosszul vagyok.

A miniszterelnök vigasztalni akarta a királyt, de az közbevágott:

— Hiába minden! Bármely pillanatban kész vagyok meghalni.

Brüsszelből táviratozzák: A király állapota reménytelen. Piomon tanár bécsavardást állapított meg. A király alteste nagyon megdagadt, az orvosság nem használ.

(Némi javulás)

Egy késő esti távirat jelenti Brüsszelből:

A király állapotában igen csekély javulás állott be. Közvetlenül dél előtt az orvosok már a beállott aggoniáról adtak ki jelentést, de nemsokára rá ezt a kommunikét visszavonták és hivatalosan kijelentették, hogy a király állapotában némi javulás állott be és remény van arra, hogy a javulás tartani is fog. A terv az volt, hogy a királyt ma este meg fogják operálni, de mivel a felség állapota még mindig aggasztó és az orvosok a felelősséget az operáció esetleges rossz kimeneteléért nem akarták vállalni, a műtétet egyelőreholnapra halasztották.

(A király leányát és felesége.)

Brüsszeli távirat jelenti: A király két leánya, Lónyay grófné és Lujza hercegnő sürgönyileg megkérdezték, lehetséges-e apjukat meglátogatni. Táviratukra eddig válasz nem ment.

Az utóbbi napokban Vaughan bárónó, a király morgantikus felesége, Brüsszelben időzik. A múlt napokban több időt töltött a király betegágyánál, mióta azonban a trónörökös és felesége s Flandern grófnó megérkeztek, a bárónónek megtiltották, hogy a kastélyba belépjen. Vaughan bárónó a királyi kastély közelében lakik.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Friedjung-ügy tárgyalása. Bécsből táviratozzák: Fokozottabb érdeklődés mellett folytatta ma a bécsi törvényszék a Friedjung-ügy tárgyalását. Supilo, aki a szombati leleplezés után visszavonta ügyvédjétől a megbízást, a mai tárgyaláson ügyvéd nélkül jelent meg.

Az újabb tanuk beidézésére vonatkozó indítványoknál Supilo emelkedik szólásra:

— Újabb bizonyító indítványokat kívánok előterjeszteni. Indítványozom ugyanazon tanuk beidézését, akiket Harpner dr. is beidézett.

Ezután elnök kéri a tanuk címének bejelentését. Supilo megmondja és folytatólag kéri Kaczenski és Szápáry László gróf volt fiúmei kormányzó kihallgatását.

— Meglehet, — mondta Supilo — hogy Szápáry gróf egyszer tréfából mondott valami afélé, de ki fogja jelenteni, hogy sohasem beszélünk egymással és nem kaptam tőle egyetlenegy fillért sem. Eppen abban az időben, amikor állítólag pénzt kaptam tőle, a magyar állam ellen folytatott küzdelmem miatt lapomat, a Novodny List-et minden másodnap elkobozták.

A tárgyalást holnap folytatják.

§ Új ügyvéd. Goldzieher Albert dr., az aradi ügyvédjelölti kar szimpatikus tagja tegnap sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság előtt.

A szabadkai tárgyalást ujra elnapolták.

Balogh bíró botránya.

Távirati tudósítás.

Arad, december 13.

A szabadkai bünpernek ma új fejezete kezdődött. Mielőtt másodszer felgördült volna a függöny, hogy a Haverda-tragédiát újra eljátszassák e valóban nagyszabású bünügy szereplői, váratlan és szenzációsan érdekes fordulattal gazdagodott vasárnap délelőtt a pör krónikája. A fordulat nemcsak a laikusok szempontjából meglepő, újszerű: szinte példátlan az a judikatura nézőpontjából is. Az történt tudniillik, hogy a december 13-ára, mára kitűzött Haverda-tárgyalást elnapolták s a bünügy néhány hétre ismét lekerült az aktuálitás napirendjéről.

Izgatón érdekesek ennek a fordulatnak előzményei. Nem lehet másképp nevezni: egy bíró könnyelmű cselekedete valóságos tüzesóvát dobott a per anyagába, hogy még a tárgyalás megkezdése előtt hangulatot teremtsen — a vádlottak ellen. S tette ezt épen az a bíró, aki résztvett az első tárgyalás izgalmaiban s akinek nyíltan kifejezett, vádlott ellenes hangulata volt az oka, hogy közvetlenül az ítélethirdetés előtt el kellett akkor napolni a tárgyalást.

A bünpör fordulatáról ezt a tudósítást közöljük:

Az elnapolás oka.

Balogh Béla, a szabadkai törvényszék büntető tanácsának szavazóbirája, aki az első tárgyaláson a kérdések szövegezésékor az izgalmak kelles közepébe dobta a felbujtás nehéz és súlyos vádját, a szombaton este és a vasárnap megjelenő lapokban a Haverda perről hosszú cikket írt. A bíró, aki tagja volt az első tárgyalás tanácsának, de ugyancsak delegálva volt a mára kitűzött tárgyalás szavazó-birájává is, ebben a cikkben éles támadást intézett a sajtó ellen, amely annak idején kemény kritikával kísérte szereplését s egyúttal hesszan és behatóan igyekezett bebizonyítani, hogy Vojtha és Haverda Mária bünösök, olyannyira bünösök, hogy lelkiismeretes esküdtek semmi körülmények között fel nem menthetik őket. Ez a cikk lázba ejtette Szabadkát s a fővárosi lapok révén országos feltűnést is keltett.

Az izgalom, különösen Szabadkán, hihetetlen arányokat kezdett ölteni a cikk megjelenésének napján. A védők, Lengyel Zoltán, Bródy Ernő, Pleszkovits Lukács és Piller Arthur, akiket váratlanul ért ez a bomba, még szombat este tanácskozássra gyűltek össze Szabadkán, ahol hamar elterjedt a védői tanácskozás híre. Azt hitték, hogy Balogh bírónak kirekesztését fogják kérni a törvényszéktől. Lázas izgalommal lesték a fejleményeket. A védők, akik a tanácskozás megállapodásait titokban tartották, — az eljárásnak egyszerűbb módját választották, hogy egyszermindenkorra megszabaduljanak Balogh bírótól: vasárnap reggel sürgős beadványt adtak be a törvényszékhez, amelyben hivatkoztak arra, hogy Balogh bíró cikke után lehetetlen fentartani azt a hitet, hogy az esküdtek elfogulatlanul fognak dönteni s ezért bíróküldést kérnek, kéri egyúttal a tárgyalás elnapolását s az iratoknak a Kuriához való felterjesztését is.

A védőknek a vádlottak nevében beadott kérelme a következő:

Tekintetes kir. Törvényszék!

Az ellenünk gyilkosság büntette, illetve az abban való bünrészség miatt indított bünügyben igazolt ügyvédünk útján ezennel a Bp. 29. §. 2. pontja alapján bíróküldés iránt indítványt

teszünk és tisztelettel kérjük, méltóztatásuk ezen indítványunkat a nagyméltóságú M. Kir. Kuriához felterjeszteni, ahol is alázattal esedezünk: hogy e bünügy letárgyalására a szabadkai esküdtbírósg helyett hasonló hatáskörű más bíróságot kiküldeni méltóztatásuk.

Indokolás.

Bemutatjuk ide j. alatt mellékelve a Szabadkán megjelenő Bácskai Napló című napilapnak folyó évi december hó 12-iki kelettel megjelent III. évfolyam 284. számát.

A bemutatott cikk egész tartalma szerint nemcsak pusztán véleménynyilvánítást és hangulatkeltést jelent, hanem egyenesen izgatást foglal magában egy főbanjáró ügyben mindhárom vádlottal szemben. A tényállás elferdítése, az adatok célszerű csoportosítása, a per iratai között fel nem található külső körülmények elmondása, a vádlottak előzetes megbélyegzése és más hatásra számító közlések útján lelkiismereti parancsként követeli az esküdtektől a vádlottak elítélését, nem a vádhatározattal jóváhagyott vád, hanem magasabb minősítés szerint.

A cikk címe, az előbeszéd, az ordító alcímek még fokozzák ezt a célszót és kifejezik a szerző bíró ur nyílt szándékát.

Ebben az izgatott pillanatban, midőn megdöbbenve kaptuk kezünkbe a megjelölt lappildányt, mi védők lelkiismeretünk parancsszavát követjük, midőn e hallatlan és példátlan eset miatt jogorvoslatot kérünk. Ugy súlyos és megdöbbentő maga az eset, hogy kötelességünk érzete dacára is feleslegesnek tartjuk minden szót vesztegetni és bárminő más indokot előadni, annál is inkább, mert az előzmények közismerteseek és a meghiusult főtárgyalás jegyzőkönyve az iratokhoz csatolva van.

Mivel ily körülmények közt kétségtelen, hogy a Bp. 29. szakasza második pontjában foglalt feltételek nyilvánvalólag fennforognak: kérelmünk teljesen indokolt.

Kelt Szabadkán, 1909. dec. 12 én.

Tisztelettel

Jánossy Aladár, Haverda Mariska,
Vojtha Antal,
vádlottak.

A törvényszék végzése.

Dekker Gyula dr., a törvényszék elnöke, képtelenségnek mondta, hogy Balogh bíró ekkora szabálytalanságra legyen képes és kérdést intézett a védőkhez, vajjon meggyőződtek-e arról, hogy a cikknek Balogh a szerzője? A védők azt válaszolták, hogy Balogh maga sem tagadja a szerzősége, mire az elnök magához idézte a bírót, aki tényleg elismerte, hogy a cikket ő írta. Balognak ezt a vallomását Dekker elnök jegyzőkönyvbe foglalta s nyomban zárt tanácsulást hívott össze, hogy a kérvény sorsa felett döntsön a törvényszék. Ekkorra már híre ment a botrányper legfrissebb fordulatának s a törvényszéki épület körül lázasan vitázó emberek várták a döntést. A tanács rövid vita után egyhangulag hozta meg végzését, amely egész terjedelmében így hangzik:

Gyilkosság büntette s az abban való bünrészség miatt vádolt Jánossy Aladár és társai elleni büntetőügyben a vádlottak részéről bíróküldés iránt beadott kérvényt a királyi törvényszék a magyar királyi Kuriához felterjeszti; egyúttal a királyi törvényszék a Bp. 29. §-a értelmében hasonló hatáskörű más bíróság kiküldése végett a maga részéről is előterjesztést tesz, mert figyelemmel arra, hogy a f. é. december 13-ára kitűzött esküdtzéki főtárgyalásra beosztott Balogh Béla, egyik tanácsstag, a mellékelt szabadkai lapnak közvetlen a tárgyalás előtti napon megjelent számában foglalt cikk tanúsága szerint, amely, hogy tőle ered, a 2.) a. mellékelt eredeti jegyzőkönyv tanúsága szerint az illető bíró elismeri, nemcsak a lefolytatott eljárás során, a vádlottak részéről tett előadásokat, tanuvallomásokat és a szakértői véleményeket tette jogi mérlegelés és bírálat tárgyává, hanem a cikk általános tartalma

szerint az elbírálandó ügyben kiformált véleményét is félreérthetetlenül nyilvánosságra hozta, amely körülmény a királyi törvényszék meggyőződése szerint a szabadkai esküdtzéket oly nagy mértékben befolyásolhatja, hogy a mellett a közreműködésére hivatott esküdtektől részrehajlatlan eljárás és határozat nem várható.

A védők ezzel a végzéssel Salánky főtárgyalási elnökhöz siettek, aki a végzés alapján bizonytalan időre elnapolta a főtárgyalást.

A vádlottak nyomban értesültek a végzésről. Jánossy és Vojtha hamar megnyugodtak, Haverda Mariska azonban keserves zokogásra fakadt és így szólt védőjéhez:

— Én ezt nem élem túl, végezni fogok magammal.

Az elnapolás következményei.

A törvényszék elnöke fegyelmi feljelentést tett Balogh bíró ellen, aki azt mondja, hogy ő fegyelmi vétséget nem követett el, mert nem hivatali működéséből kifolyólag irt cikket és azt, hogy véleményt mondjon, a törvény neki nem tilthatja meg. A tárgyalás elnapolásáról sürgönyileg értesítették a beidézett összes tanukat és feleket és az iratokat már fel is terjesztették a Kuriához. Valószínűnek tartják, hogy a budapesti vagy a szegedi esküdtzéket fogják a Haverda-per eldöntésére delegálni.

A védők tegnap délután meglátogatták a vádlottakat. Haverda Mariska kétségbe van esve amiatt, hogy ügyének tárgyalása megint elhúzódott. Jánossy Aladár apatikusan fogadta a hírt, azt mondotta, hogy ő sokkal jobban örül, minél tovább marad vizsgálati fogságban, mert a vizsgálati fogság reá nézve mégis kellemesebb. Vojthát az elnapolás híre valósággal kétségbe ejtette.

„Szenzáció! Szenzáció!”

Balogh bíró cikkének megjelenése előtt, Szabadka összes utcáin és korzóján rikkanások osztogatták a közönségnek azokat a reklamplakátokat, amelyek felhívták a figyelmet a cikkre.

A falragasz szövege ez:

Szenzáció!

A Haverda ügy botrányai.

Szenzációs cikk, amely különösen a memoárookra és szakvéleményekre vonatkozik.

Írta: Balogh Béla,

megjelenik ma este 6 órakor a Bácskai Naplóban.

Kapható este, a korzón a rikkanásoknál.

A reklam-plakátoknak meg volt az eredményük. A közönség esakhamar szétkapkodta a lapot, úgy hogy második külön kiadást kellett adni. Szabadkán különben nagy felháborodással tárgyalták, hogy egy bíró, közvetlenül a tárgyalás megtartása előtt cikket ír a folyamatban levő ügyről.

Mint pikantériát beszélnek Szabadkán, hogy az ottani uriaszonyok sorba látogatták a kaszinói tagokat és az esküdteket, akiket befolyásolni igyekeztek a vádlottak ellen.

Balogh bíró a saját cikkéről.

Balogh bíró A Nap munkatársa előtt ezeket mondotta:

— Elismerem, az az eljárás, hogy egy törvényszék előtt folyamatban levő ügyben a bíró nyilatkozzék, szokatlan, de a sajtótól is szokatlan az az eljárás, hogy folyamatban levő ügyben a működő bírói tanács egyik tagját igazságtalanul bántalmazza. Közöltem a cikket először védelmemre, mert más módomban nincs, másodszer kötelességemnek tettem eleget, hogy a támadásokkal szemben a magyar bírói függetlenséget megvédelmezzem. A véde-

lemnek joga és módja van. Azt hiszem, hogy ez a cikk nem befolyásolhatja az esküdteket, hiszen hasonló módon befolyásolhatná őket az újság, ha egyszerűen bebizonyítaná: amit irtam, nem igaz. A ciklus elnapolását nem tartom helyén valónak, mert az esküdteknek cikkem által való befolyásolása jövőben is fenforoghat: valamelyik lap egyszerűen újból leközi azt. Az, hogy cikkem a legnagyobb nyilvánosság előtt jelenjen meg, egyenes óhajtam volt. Az ellenem megjelent cikke is ép úgy közöltettek. További esetleges támadtatásomat bíróság elé viszem.

A cikkért vállalom a felelősséget; nincs benne fegyelmi vétség, mert ez nem állapít meg botrányos magaviseletet, se befolyásolási szándék. Szabadka intelligens közönsége teljesen pártomon van. Nézetem szerint bíróküldés szüksége sem forog fenn. A vádlottak iránt a legnagyobb részvétellel vagyok, mert tudom, hogy az elnapolás mily lelkifájdalom részükre, de mit tehettem volna, mint a cikk megírását, mikor becsületemben mélyen voltam sértve nemcsak a hazai napi és jogi lapokban, hanem még a külföldi sajtóban is.

Pancsován különben érdekes hír terjedt el annak okáról, hogy Balogh bíró miért mert ilyen szokatlan eszközöz nyulni. Pancsován legközelebb, december 30-án polgármester választás lesz és egész biztosra veszik, hogy polgármesterré Balogh bíró fogják megválasztani. Biztosra veszi ezt maga Balogh is, aki régebben Pancsován törvénybíró volt és ott nagy népszerűségnek örvend.

Az elnök nyilatkozata.

Salánky József, az esküdtszéki elnök egy újságíróknak ezeket mondotta a tárgyalás előtt:

— Én a kötelességemet teljesítettem. Törvény parancsolja, hogy bíróküldés esetén a tárgyalás elnapolandó. Miután a törvényszék a bíróküldést elhatározta és a határozatot velem közölte, el kellett napolni a tárgyalást. A bíróküldést illetőleg, — erre azt hiszem ok van elég. A megjelent cikk, amely az esküdtek eklatáns befolyásolása. Nem tudok rá esetet, hogy bíró hasonló körülmények között, egy nappal a főtárgyalás előtt nézetét nyilvánította volna. De, hogy ez a tény fegyelmit involvál-e maga után, azt nem én vagyok hivatva eldönteni.

Jogászai nyilatkozatok.

Lengyel Zoltán dr. védő ekként nyilatkozott:

— Mi, védők, a legmélyebben sajnáljuk az esetet, mert a magunk részéről mindent elkövettünk a tárgyalás sima lefolyása érdekében. Nemcsak, hogy sem fegyelmi feljelentést, sem mellőzési indítványt nem tettünk, hanem már a szombat reggeli lapokban ezt nyilvánosságra is hoztuk és pusztán védenecink érdekében és udvariasságból Balogh bíró urról a legelőzékenyebben nyilatkoztunk. Sajnáljuk az esetet, mert nemcsak az igazságszolgáltatás érdekébe ütközik, hanem a védenecink érdekében is szeretnénk volna a tárgyalást lefolytatni, mert a másod- és harmadrendű vádlottakat ártatlanoknak tartjuk. Még utólag sem nyilatkozunk az eset érdeméről, mert az orvoslásra a mód meg van adva a törvény keretében és a személyeskedést utólag is kerülni akarjuk. Magam részéről azonban kénytelen vagyok a legnagyobb szimpátiámnak kifejezést adni utólag is a törvényszék elnöke és a főtárgyalási elnök személye és eljárása tekintetében.

Edvi Illés Károly egy esti lapban közölt nyilatkozatában kijelenti, még nem fordult elő a magyar judikatúrában, hogy egy bíró a tárgyalás előtt véleményt nyilvánítson az előtte folyó pörről. Ezt Edvi egyszerűen főlháborítóknak találja.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Botrány, színmű. (A bérlet.)
Szerda: Bohémek, opera. Bemutató előadás.
(B bérlet.)
Csütörtök: Bohémek, opera. (C bérlet.)
Péntek: Svihákok, operett. (A bérlet.)
Szombat: Taifun, színmű. (B bérlet.)

Második filharmoniai hangverseny.

Szorgalmas filharmonikusaink rövid időn belül már második alkalommal mutatták be tudásukat és művészetüket. Ezuttal a klasszikus mesterek távol maradtak és helyettük a könnyebb zsánerű zeneművek foglalták el a teret. Azt már rögtön előrebecsajthatjuk, hogy a tegnapi zenei estély nivója jóval alul maradt az első hangverseny nivóján.

Az első szám gyanánt szerepelt „Liszt Festklänge” című szimfóniai költeménye, mint a hivatalos műsoron olvashattuk. Bárki szerkeszti a műsort, kárhoztatjuk, hogy Lisztnek, a magyar komponistának zeneművét a német „Festklänge” címen hirdetik, holott „Ünnepi hangulat” cím teljesen megfelelő lett volna és ha Liszt maga adta volna is a német címet, nekünk magyar címet kell alkalmaznunk egy magyar zeneköltő művének. Ennek előrebecsajítása után konstatáljuk, hogy a csillogó hangszereléssel megírt zines kompozíció a derék zenészek hatásosan és ügyesen adták elő, habár a vonósok itt ott kissé felületesen hozták futamaikat. De az egész mű hatása nagy és megérdemelt volt.

Grieg Edének, a norvégok két év előtt elhunyt nagy zeneszerzőjének „A-moll” hangversenye zongora- és zenekarra, következett ezután. A különös és érdekes mű hangjainál a fjordok hazájában éreztük magunkat. Dallamai lebilincselők és megragadóan kedvesek. A zongora-részt Scherbagné Balcz Mária urnő játszotta kifejlett technikával és határozottan ügyes felfogással. Sikere határozottan nagy volt és egész előadásán kifejezésre jutott a bájos nő finom lénye és speciell Grieg művei gyöngédségüknél fogva nagyon alkalmasak zongoraművésznők által való interpretálásra. Scherbagné asszony dilettánsokon fölül álló művészetet fejtett ki.

Svendensenek „Zorahayda” c. zenei legendáját hallottuk ezután a műnél sokkal jobb előadásban. Valóban kár volt a filharmonikusoknak e sekélyes, tisztán hangulatokon épült zenedarabbal foglalkozni és idejüket pazarolni e darab betanulásával. A műsor nagy bőbeszédűséggel magyarázza el azt, a mit a zeneszerző akart, de nem tudott kifejezni. Egy szép részlet van csak a műben, a hegedűszóló, melyet Mandl Vilmos dr. ur finoman és elegánsan adott elő. A közönség tapsai is az előadót jutalmazták meg, kik jobb ügyhöz méltó igyekezettel adták elő a zeneművet.

A végső szám kárpótolt bennünket. Berlioz Hektornak, a programzene megalapítójának karakterisztikus, érdekes zenei vázlatát, a Római Karnevált hallottuk. Mintha magunk előtt látnók elvonulni az álarcos, kifestett, dévaj mulatózók seregét, úgy ragadták meg fantáziánkat a komponista ötletes, farsangias témái; a zenekari hatások minden ügyességét bemutatja Berlioz e kedves, vidám műben.

A filharmonikusok nagyon dicséretesen dolgoztak e műnél is. Robitsek ur a mély hegedű vezető szolamát ügyes technikával juttatta érvényre.

Csányi Mátyás.

* A csöppség. Érdekes színházi estében volt részünk vasárnap. Fényes Samu vigjátékában. A csöppségben Dióssy Nusi, a társulat primadonnája játszotta el a tulajdonképpen naivának irt címszerepet. Dióssy kiváló művészi kvalitásait igazolja, hogy még ebben a neki idegen szerepben is értékes alakítást produkált. Sok önfegyelmességgel, minden szertelenkedés nélküli alakítása őszinte tapsokra ragadta a nagyszámú közönséget. Különösen a szerep szentimentális részeiben lepelt meg mindenkit, őszinte, megkapó beszédével és játékkal. Kitűnő Ambró volt Dolly, pompás alakítást láttunk Ditróitól Dengeleghy szerepében. Jók voltak Benkóné, Novák Irén és Várnay. H. G.

* Yvonne de Trévillé a bécsi Opera tagja. Bécsből jelentik, hogy Yvonne de Trévillé énekművésznő, akinek művészetében az aradi közönség nemrég gyönyörködött, január 15-től a bécsi udvari Opera-színházban vendégszerepel szerződötési célból. Valószínű, hogy a művésznő a tél folyamán ismét eljön Aradra, egy hangverseny-estére.

* Országos színházi műsor. Alább kimutatást közlünk arról, hogy az ország nagyobb városainak színházában mi az e heti műsor: Kolozsvár: Hétfő: Tosca. 3-adszor. Kedd: Tilos a csók. Esti előadás, félhelyárral. Szerda: Taifun. Csütörtök: Traviata. (Yvonne de Trévillé vendégjátéka. Részben és mérsékeltlen felemelt helyárral. Bérletszűnet. Péntek: A botrány. (Ujdonság 1-ször.) Szombat: Hangverseny. (Yvonne de Trévillé második föllépése.) Utána: Vera Violetta. (Operette ujdonság, 1-ször. Részben és mérsékeltlen felemelt helyárral. Bérletszűnet.) Vasárnap: d. u. Tatárjárás. (Félhelyárral.) este: Szevillai borbély. (Yvonne de Trévillé bucsuföllépése. Részben és mérsékeltlen felemelt helyárral.) Temesvár: Hétfő: Buridán számara. Kedd: Troubadour. Szerda: A Cigánybáró. Csütörtök: A dollárkirálynő. Péntek: Taifun. Szombat: Taifun. Vasárnap, délután: Tatárjárás. Este: Taifun. Nagyvárad: Hétfő: Lackovits kapitány. Kedd: Tilos a csók. Szerda: Taifun. Csütörtök délután: Rang és mód. (Ifjusági előadás.) Este: Aranyhalacska, operett ujdonság. Péntek: Aranyhalacska. Szombat: Aranyhalacska. Vasárnap délután: Bányamester, este: Sasfők. Ujdonság. Szeged: Hétfő: Ördög, vigjáték. Kedd: Elvált asszony, operett. Szerda: Jótékonycélu előadás a Vörös- és Fehér-kereszt egyesület javára. Csütörtök: Nők barátja, vigjáték. Péntek: Tilos a csók, operett. (Először.) Szombat: Tilos a csók, operett. Vasárnap d. u.: Atalanta, operett. Este: Tilos a csók, operett. Hétfő: Nők barátja, vigjáték. Debrecen: Hétfő: Erdészleány, operette. Kedd: Falusi idyll, népies történet. Szerda: Taifun. Ujdonság. Esőszerű. Csütörtök: Taifun. Másodszor. Péntek: Taifun. Harmadszor. Szombat: Taifun. Negyedszer. Vasárnap délután: Dollárkirálynő. Vasárnap este: Tilos a csók. Operette. Ujdonság. Először. Kassa: Hétfő: A Szent-Galleni kaland. Kedd: Pampoulette ur éhes, bohózat, Vera Violetta, opera. Szerda: Taifun, dráma. Csütörtök: Buridán számara. Vigj. Péntek: Buridán számara. Vigjáték. Szombat: Angot asszony leánya, operett. Miskolc: Hétfő: Buridán számara. Kedd: Buridán számara. Szerda: Az elvált asszony. Csütörtök: Szentbernáti barátok. Péntek: Szentbernáti barátok. Szombat: Szenes legény, szenes leány; Pillangó kisasszony. Vasárnap este: Szenes legény szenes leány; Pillangó kisasszony. Szabadka: Hétfő: A Vasgyáros. Kedd: Taifun. Szerdán: Tatárjárás. Csütörtökön: Vig özvegy. Pénteken: Elvált asszony. Szombatom: Hódító keringő. Vasárnap délután: Bor. Vasárnap este: Hódító keringő. Békéscsaba: Nádasy színtársulata még e héten játszik Csabán és műsora a következő: Hétfőn Feledy Boriska jutalomjátékául Nebántsvirág, operette. Kedden Feledy és Batizfalvy felleptével Drótos tót, életkép. Szerdán Rákosi Ferenc jutalomjátékául Smólen Tóni, bohózat. Csütörtökön Feledy Boriska felleptével Királyfogás. Péntepen Bene Valéria jutalomjátékául és szombaton Ember tragédiája, Madách remekműve.

* Balla Frigyes rajzai. Az aradi művészvilág egyik értékes tagjának, Balla Frigyes festő- és rajzó művésznék tizenkét rendkívül ügyes és ötletes rajzát közli az Országvilág legutóbbi száma. Balla ezeket a rajzokat Deutsch Sándor „Humoros utirajzok” című mun-

kája számára készítette s az Országvilág most átvette azokat, ezzel is méltányolva a művész kvalitásos munkáit.

* Elhunyt színésznő. Nápolyból táviratozzák: *Bulyovszky Lila* magyar színésznő, a Nemzeti Színház volt tagja ma tüdőgyulladásban itt meghalt. Az elhunyt a múlt század nyolcvanas éveiben jelentős sikereket aratott a Nemzeti Színház deszkáin, aztán külföldre került és *Boroszló*, *Hamburg*, *Weiningen* színpadain is játszott.

* Színészet Aradmegyében. Ujszentannáról írják: A tavasszal itt jart *Szigethy Jenő* színigazgató december 1-je óta ismét itt működik 24 tagból álló társulattal. A jó híre meg volt alapítva s így a közönség nagyon szívesen fogadta és szépen pártolja a társulatot. Eddig előadták „*Erdészleány*”, „*Csók királyné*”, „*Üdvöske*” operetteket, „*Bánkban*”, „*Foradalmi nász*”, „*Bacóarat*” színműveket. Előkészületben vannak *Buridán* számára, *Táncos huszárok*, *Császár katonái* stb. A szintársulat irret *P. n. kotára* megy.

* Lányok, diplomás leányok. Ez a címe *Bródy Béla* felolvasásának, melyet pénteken a *Kölcsey* egyesületben fog tartani. A napi események éles jellemzésű számbavételéhez szokott író világosságával rajzolja meg az újfajta lányok, a diplomás lányok egyéni és társadalmi életét. Nem kevésbé érdekes a pénteki felolvasás másik tárgya, melyet *Osányi Mátyás* színházi karmester fog fejtegetni és zongoraillesztrációkkal előadni. *Wagner Richard hatása a modern zeneköltőkre* az ő felolvasásának a címe. *Wagner* hatását napjaink legkiválóbb zeneszerzőinek műveiből vett példákban fogja a szó és a zongora erejével kimutatni. A fiatal karmestert Aradon is jó zenészek és jó tollforgatóknak ismerik. Idejövetele előtt *Kassán* a *Kazinczy-körben* voltak szép sikerei zenetanulmányával. *Osányi Mátyás* pénteki előadása beleilleszkedik abba az ötatudatos zenei értéket nevelő rendszerbe, melyet a *Kölcsey*-egyesület *Zoltai Mátyás* tanítóképzőtanár tavalyelőtti és tavalyi előadásaival indított meg. A pénteki felolvasásnak ezeken kívül nagy vonzóereje lesz *Lówy Rózi* éneke. Egy francia és egy német dalt fog előadni *Weichert Auróra* zongorakisérére mellett. Sokan kíváncsiak a fiatal leány hangjára, melyről elismert budapesti mester is dicsérettel emlékezett meg.

* A bohémek. A jelenkor legkiválóbb zeneszerzőinek egyikétől: *Puccini*től mutat be szerdán újdonságot a színház. *Puccini* nagyságát az Aradon is ismert *Tosca* és *Pillangó* kisasszony operák után felesleges méltatni. A bemutatót művészi eseményé emeli *Takács Mihály*nak, az Operaház kitűnő tagjának vendégjátéka. A másik vendég *Odry Attila* lesz. *Rodolfo*ban lovag *Ferrari* lép fel s a negyedik férfi szerepet *Zöldi Márton* énekli. A két női főszerep: *Mimi* és *Musette* *Wlassák Vilma* és *Dióssy Nusi* kezében van.

* *Liliom Molnár* Ferenc fényes sikerű darabja az első előadással csaknem egyidejűleg megjelent könyvalakban is. Külön élvezet és a színpadi előadást kiegészíti a könyv elolvasása, mert nemcsak felidézi az előadás mély benyomásait, hanem a darabnak olyan finomságait is fölfedeztetni az olvasóval, amelyeket a színpadi erős világítás elhalványított. A *Liliom* finom kiállítású kötetben jelent meg. Kapható *Aradon Weisz Leó* könyvkereskedőnél. Telefon 230.

* Az *Uránia* műsora. Tavaly ebben az időben mutatta be az *Uránia* színház először azt a szenzációs képet, mely felnőttekre és gyermekekre egyaránt megrázó hatást gyakorolt. Ez a kép a *Levél a kis Jézuskához* című mozgófénykép. Meghatóbb tárgyú képet egyáltalán nem produkált a kinematográfia és hatását legjobban az bizonyítja, hogy akik egyszer látták, azok minden előadás alkalmával ismételtelen megnézték. Nagyszerű látványosság a német osászár korfui látogatásáról készült kép. Tudvalevő, hogy *Vilmos* császár boldogult *Erzsébet* királynéknak villáját, az *Achilleiont* vásárolta meg és minden évben hosszabb időt tölt családjával együtt a pazar fényű villában. Egy természet után bemutatott leopárd vadászat és még számos érdekesség teszik nagyértékűvé a pazar műsört.

Mükedvelő éjjeli pillangók.

Egy pikáns kaland története.

— Fővárosi levél. —

Szerdán este történt, hogy a két izzószívű budapesti menyecske végzetes lépésre határozta el magát. Együttesen. Persze nem illik mindjárt rosszszat gondolni. Mindössze annyi történt, hogy a két asszony, éjszaka egy óraker, megjelent a főváros egyik ismert, éjjeli mulatóhelyén. A kíváncsiság vitte oda őket. Férjeik (talán többen is vannak, isten tudja!) még kedden elutaztak s az alkalom csábítóan kínálkozott. Sűrűn lefátyolozva, diszkrét toalettkben voltak, a pénztárnál illedelmesen jegyet váltottak s benn, a fülledt levegőjű, csilláros teremben, egyik félreeső asztalhoz ültek.

Megjelenésük egyszerre lázba hozta az egész helyiséget. Pincérek, könnyüvéru hölgyek, mulatóskedvű, vidám urak sűrűn tekintettek arra s az ezer szem szuró pillantásai kissé megborították a két asszonyka szívét:

— Mi fog még itt majd történni?

Az egyik asszony sóhajtott fel így, alig hallhatóan, ám még sem annyira suttogva, hogy az egyik szemfüles pincér meg ne hallja. A pincér fejében, — óh a pincérek borzasztóan felvilágosodottak! — egyszerre átvillant a gondolat:

— Két lipótvári asszony!

S a gondolat nyomán rögtön megfogamzott a terv is, amelynek az lesz a titkos célja, hogy kegyetlenül megrézfálja a menyecskéket.

A pincér elsompolygott s negyedóra múlva óvatos szemhunyorítással közeledett a menyecskéek asztalához:

— Megengedik a hölgyek, hogy eleget tehesek egy megbízásnak?

Az asszonyok előbb megdöbbsentek, majd egy gondolatban villant össze a tekintetük s ujjongásszerűen, hogy most elérik a céljukat, — egyszerre mondták:

— Hogyne, hogyne, csak mondja meg bátran, amit akar.

A fiu arcán mosoly suhant át. „Ó micsoda naivság!” — gondolta s nyomban áttért a tárgyra. Az asszonyok helyeslően bólintottak s negyedóra múlva az ötös számú szeparéban vig cigánymuzsika verte fel a csendet. Pezsgős üveg durrant s az asszonykáknek két lányos képű, vidám ifjuttette a szépet, kissé követelőződen, kissé pikáns szójátékok kíséretében, de azért urifinomsággal, sok izléssel. *Denique* pompásan mulattak az asszonyok, a fiuk randevut is kértek, sőt kaptak is terminust, a legrövidebbet, másnapra szólót.

Az asszonyok pontosak voltak. A fiuk késtek egy kicsit. A találkozás forró volt és sokat ígérő. Ám szörnyű lett a kiábrándulás. A diszkrét, csendes helyen, ahová elvonultak, — a vágy legforróbb pillanataiban kiderült, hogy valaki kegyetlenül megrézfálta őket. Az ajtón egyszerre csak goromba kopogtatás hallatszott, mindkét szobában felpattantak az ajtók s megjelentek a találkahelyen — a férjek.

Hogy derült ki a titok, ki fedezte föl a két szép és kalandvágyó asszony inkognitóját, ki követte el azt a durva tréfát, hogy a férjeket értesítette: azt nem tudják a Lipótvárosban. Egy fiatal magánhivatalnokra gyanakszanak, aki a szomszéd asztalnál ült s állítólag felismerte a naiv és dilettáns pillangókat. Annyi bizonyos, hogy a szakértők az ő kezeirását ismerték föl a férjekhez intézett, névtelen levelekben.

A két kis tragédiában az a legérdekesebb momentum, hogy osupán az egyik férj adta be a válópórt a felesége ellen. A másik, — akinek gazdag apósa van, de az anyagi ügyei, az öreg fu-karsága folytán, az utóbbi időben nagyon rosszul

állottak — a nemeslelkűség egy hirtelen fellobbant pillanatában megbocsátott a könnyelmű, szép asszonynak.

HIREK.

A ciankális főhadnagy.

A lopott mérég.

Távirati tudósítás.

Arad, december 13.

A mérgezési ügyben — mint Bécsből jelentik — lényeges fordulat készült. A hatóságok igyekezete a legutóbbi időkben tudvalevőleg arra irányult, honnan szerezhette a merénylő azt a tekintélyes méregmennyiséget, amelyet a pirulák készítésére felhasznált. A lánc, amely *Hofrichter* köré fonódik, addig nem teljes, míg kétségbevonhatatlanul nem bizonyítják rá, hogyan és kitől szerezte a mérget. A nyomok eddig arra mutatnak, hogy a mérget nem *Linzben* szereztek be, mint eredetileg hitték. *Ritzberger* gyógyszerész kihallgatása ezt kétségen kívül helyezte.

Ennek folytán ismét Bécs felé irányult a vizsgálat annak kikürtására, nem itt szereztek-e be a mérget. Ezek a kutatások azután azt eredményezték, hogy a mérég igenis Bécsből került a merénylőhöz, még pedig nem vétel, hanem lopás útján. Felmerült tehát az a gyanu, hogy *Hofrichter*nek, akit még mindig teljes határozottsággal vádolnak a gyilkosság elkövetésével, bűntársa kellett, hogy legyen. Ez a feltevés sok olyat megfejt, ami eddig homályos. Mindenekelőtt megmagyarázná *Schwetz* tanunak lapunk vasárnapi számában ismertetett vallomását, aki azt mondotta, hogy a kérdéses vasárnapon egy *Hofrichter*hez igen hasonló főhadnagyot látott a városi vasut nyugati pályaudvarán várakozni és neki az a benyomása, hogy a tiszt valakire várt.

A kutatások ez irányban már annyira haladtak, hogy a gyanu egy meghatározott személyiségre irányul. *Hofrichter* állítólagos bűnsegéde szintén a hadsereg kötelékébe tartozik. Állítólag ezzel az ügygyel függ össze az a körülmény, hogy egy hadbíró a tegnapi nap folyamán *Szászvárosba* utazott, ahol *Hofrichter* azelőtt állomásozott volt.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 14-én az időjárás: hűvösebb, délen elvélve csapadék.

— A főhercegi vadászatokat megszakították. A napokban kezdtek meg *Kisjenő* és *Mezőhegyes* környékén *József* főherceg, *Augusztina* fenséges asszony és a környezetéhez tartozó előkelőségek a vadászatokat s ma már be is fejezték. A vadászatokat *Apponyi Lajos* gróf főudvarnagya hirtelen halála szakította meg. A fenséges pár s vendégei ma este a fővárosba utaztak, hogy jelen legyenek *Apponyi* gróf végső tisztességadásán. A 4 napi vadászat eredménye: 4195 nyul, 652 fácán, 95 fogoly, 1 fűrj, 4 őz. Általában a vadászatra nem volt elég kedvező az időjárás.

— Uj bárók. Budapestről jelentik: A király *Herzel Manó* dr. egyetemi tanárt és *Madarassy Beck Miksát*, a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank elnökgazgatóját báróvá nevezi ki már a legközelebbi napokban.

— Apponyi Lajos gróf halálához. Apponyi Lajos gróf, a tegnapi éjjel elhunyt magyarországi udvarnagy holtteste Budapesten az Andrássy-ut 117. szám alatti palotában fekszik díszes ravatalon. Antik kettős érc-sarkofágba helyezték a holttestet, amely magas katafalkra került, amit sok száz égő gyertya fénye világít körül. A ravatal mellett a család tagjai tartózkodnak állandóan, egy jezsuita atya pedig az elhunyt lelki üdvéért imádkozik. A palotát külsőleg nem vonták be a gyász jeleivel, még a ravatalos, nagy szalont sem borítja fekete drapéria. A kondoleálók egész serege kereste fel a gyászba borult családot már eddig is, de egyre érkeznek a részvétlívratok, levelek és személyesen is igen sokan jelentek meg részvétüket kifejezni. A temetés holnap, kedden délután 3 órakor lesz, az Andrássy-ut 117. szám alatti palotából. A holttestet Főthra viszik a Károlyi-sírboltba, ahol minden különösebb ünnepélyesség nélkül helyezik ideiglenes nyugalomra és innét fogják majd eltemetni Nagy-Apponyiban a családi sírboltba.

Bécsből jelentik: Apponyi Lajos gróf udvarnagy temetésén ő felsége személyét Cziráky gróf udvarnagy fogja képviselni.

— A csapattisztek szolgálati idejének leszállítása. Bécsből jelentik: A közös hadsereg csapattisztjeinek érdekében nagyjelentőségű reformot szándékozik a hadvezetőség életbeléptetni.

A múlt héten a király elnöklésével tartott katonai tanácskozásokon állapították meg az újítást, melynek leglényegesebb pontja az, hogy az egész szolgálati idejüket a csapatnál töltött tiszteknek nyugdíjosultságát az eddiginél kedvezőbben állapítja meg. Negyven esztendei szolgálat után vonulhatott teljes fizetéssel a tiszt nyugdíjba. Ez a korhatár továbbra is megmarad a vezérkari és irodai szolgálatra beosztott tisztéknél. A csapattiszt a vezérkari kartársával szemben az előléptetésnél hátrányban lévén, azt az előnyt kapja, hogy ezentul minden tényleges tizenkét hónapot tizennégynek fognak számítani és így körülbelül harmincegy szolgálati év után teljes fizetésének élvezete mellett nyugdíjba mehet. A reform ügyében kibocsátandó rendelet pontosan föl fogja sorolni azokat a megállapításokat is, melyek szerint a korábban nyugdíjazott tisztnek járandóságai számíthatók és ismerteti azokat a szolgálati kategóriákat, melyekre a kedvezmény nem terjed ki.

— Összeesküvés a cár ellen. Pétervárról táviratozzák: A rendőrség megint egy nagyszabású, a cár élete ellen szőtt összeesküvésnek jött nyomára. A letartóztatott emberek közt van egy főszerkesztő, több ügyvéd, egy egyetemi tanár és annak husz hallgatója.

— Faludy repülőgépe. Pécsről jelentik: Faludy Károly tegnap este a Nemzeti Kaszinóban tartott felolvasást az igazgatóság felkérésére. A felolvasás keretében, amelyet nagyszámú előkelő férfi és hölgyközönség hallgatott végig, bemutatta repülőgépeinek konstrukcióját, majd modeljeit repültette, amelyek a hatalmas termet végigszelték. A rendkívül sikerült felolvasás után melegen tapsoltak és gratuláltak a feltalálónak.

— Halálkozás. Valkányi Rezső dr. máv. üzletvezetőségi titkárt és nejét súlyos csapás érte. Fiacskájuk, Bandika december hó 12-én éjjel, életének 7-ik évében elhunyt. December hó 14-én d. u. 3 órakor temetik a Varjassy József-utca 5. számú házból.

Bécsből táviratozzák: Harrach gróf, az urakháza tagja tegnap este fél 10 órakor meghalt.

— Cukorgyár Biharmegyében. Nagyváradról jelentik: A biharmegyei gazdasági egyesület választmánya e hó 12-én Markovics Antal elnöklésével ülést tartott Nagyváradon a Bihar-megyében alakítandó cukorgyár dolgában. A választmányi ülésen Tisza István gróf, Hatvany-Deutsch József és több előkelő megyebeli földbirtokos vett részt. Hatvany-Deutsch József báró hosszabb beszédben fejtette ki, hogy Bihar-megyében a gazdaközönség bevonásával cukorgyárat szándékozik alakítani. Eredeti terv szerint Nagyváradon óhajtották a cukorgyárat létesíteni, de a város erre a célra nem rendelkezik alkalmas eszközökkel s azt tartja, hogy a gazdák szempontjából is célszerűbbnek mutatkozik, ha a gyárat a vármegye valamely nagyobb községében állítják fel. Tisza István gróf elmondja, hogy már husz évvel ezelőtt tálcán hozta a cukorgyárat biharmegyei gazdák társainak, de akkor talán nem ismerték annyira ez ipari vállalkozás nagy jelentőségét. Örömmel tapasztalja most az érdeklődést. Nem tartja elsőrendű érdeknek, hogy a cukorgyárat Nagyváradon állítsák fel, annál inkább sem, mert ez a vállalat nem foglalkoztat állandóan munkásokat. Ezt a kérdést különben az alapítók fogják méltányosan elbírálni. Hogy Nagyváradnak az ügy nem lehet fontos érdeke, abból is következteti, hogy a város részéről hiányzik a megfelelő érdeklődés. A választmány ezután úgy döntött, hogy a cukorgyár helyül Sarkad községet tartja a legalkalmasabbnak. Sarkad a szalontai járás egyik legnagyobb, szépen fejlődő községe. Nagyvárad polgársága akcióra készül aziránt, hogy a cukorgyár a város területén létesüljön. Feltűnést keltett, hogy az ülésen Nagyvárad város hatósága nem képviseltette magát.

— Új osztrák főrendek. Bécsből táviratozzák: A király legközelebb 30 új tagot fog kinevezni az osztrák urak házába. Az új főrendek közt lesz Rossegger Péter, az ismert nevű osztrák költő is.

— Egyszerűsítés az adóügyek kezelésénél. Vannay Gyula tanácsnok és Figus Albert számvevő előterjesztésére Varjassy Lajos polgármester a napokban a bürokratikus csepfelvégzésének közeledtét jelentő rendeletet fog kibocsátani. Bevezeti az adóügyi kezelésben a legteljesebb közvonnaséget és egyszerűsítést. Ennek megőrlésével, hogy csak egy abszurdumra mutassunk rá, a polgármester felszabadul negyvenezer darab akta aláírásától, melyet eddig óriási időpazarlással neki kellett elvégeznie főlegesen. A felek emiatt hetekkel később kapták meg a végzéseket, mintha az adóügyosztályhoz tartozó ügyben közvetlenül és rövidesen maga az ügyosztály intézte volna el. Az ósdi és az egyszerűségnek meg nem felelő körülményes eljárás helyett elrendeli a polgármester, hogy 1910. január 1 től mindama ügyiratok, melyek közadók kezelésére vonatkoznak, s általában az adótörvények szerint a városi adóhivatalnak ügykörébe tartoznak — a városi adóhivatal iktatójába legyenek iktatva s az elintézés is a legegyszerűbb módon, eredetben való fogalmazással történjen. Emiatt új munkabeosztás lesz az adóhivatali tisztviselők között.

— Az árvédelmi művek felülvizsgálása. Holnap egy vegyes bizottság hivatalos bejárást tart az összes védőgátakon és megsemmisíti a törvényben előírt árvédelmi eszközök raktárát. A bizottságban Pálffy Demeter főmérnök, a folyammérnöki hivatal vezetője, Sarlot Domokos főkapitány, Virágh Lajos főmérnök és Lócs Rezső gazdasági tanácsnok vesznek részt.

— Az aradi állomási épület tervel. Szerdán délután öt órakor tartandó ülésén foglalkozik a város építészeti bizottsága a Máv. aradi üzletvezetősége útján építési engedély készítése céljából benyújtott állomásépületi tervvel. Az Aradi Közlöny ismertette már az impozánsnak tervezett épület külső és belső berendezését és beosztását. Mint értesülünk, a mérnöki hivatal két lényeges kívánság teljesítése mellett hozza javaslatba az építkezési engedély megadását. A tervek szerint ugyanis az új épület balszárnyára és jobbszárnyára egy-egy épület van kontemplálva. A jobb szárnyra, tehát éppen a városhoz közelebb fekvő részre földszintes épület kerülne, míg az egyemeletes és díszesebb a pécskai ut felé eső balszárnyon lenne elhelyezve. Városépítészeti szempontból a mérnöki hivatal a két épület felcserélését kívánja. Az épület főbejárója előtti tér a tervek szerint sokkal szűkebb lenne, mint a mai, amely az óriási forralomnak már nem felel meg. A tér nagyságát is feltétlenül szükségesnek tartja a mérnöki hivatal. Megirtuk, hogy eredetileg földalatti fel- és lejáratokkal akarta az államvasut építtetni az állomásépületet. Mint értesülünk, a terv változott és az alagutak elmaradnak. Az építkezést két év alatt akarja az igazgatóság befejezni. 1910-ben készülnek el a mai épülettől balra fekvő területre kerülő épületrészek, 1911-ben bontják le a mai rozoga épületet és emelik helyébe a forgalomnak megfelelő indóházat. Az építkezés a kora tavasszal megkezdődik. Itt említjük meg, hogy a tavasszal megkezdődik a vashidak szerelése, a kulturpalota, a fa és fémipari szakiskola építése, továbbá az Ujtelep csatornázása.

— A football halotjai. Londoni távirat jelenti: Newyorki jelentések szerint az ottani foot-ball szezon az idén megdőböntő mérleggel végződik. A szezon alatt foot-ball játékban 30 ember lelte halálát és több mint 100 súlyosan megsebesült, a könnyebben megsebesültek száma pedig óriási. Az összes lapok mozgalmat indítanak a foot-ball játék ellen és hangoztatják, hogy nem kulturnéphez méltó ilyen gyilkoló sportot tulzottan üzni.

— A Spitzer-hagyaték értékpapirjai. A november havi közgyűlés úgy határozott, hogy néhai Spitzer Ignác hagyatékában talált és végrendeletileg Geiringer Paulának adományozott sorsjegyeket ennek átadja, noha azok a leltározás alkalmával, nem — mint a végrendelet mondotta — az osztrák-magyar bank aradi fiókjánál, hanem egy bécsi bankháznál voltak letétbe helyezve. A közgyűlés határozatát Szalay Arnold dr. törvényhatósági bizottsági tag melegebberte. A miniszter ma érkezett leiratában tudtára adja a város közönségének, hogy a felebbezés elutasításával, a közgyűlés határozatát hagyta jóvá.

— A vesztőhely javára. A 13 vértanu kivégzési helyének megváltására újabban befolyt adományok: Eddig befolyt 61066 kor. 57 fill., Karcagi első függ. népkör 22 kor. 22 fill., Pest Pilis Solt Kiskunvármegye 1000 kor., Szil község 10 kor., Losonc város 30 kor. 40 fill., Hosszúhetényi polgári olvasókör 5 kor., Végh József dr. ügyvéd Kolozsvár 10 kor., a kolozsvári tudományos F. J. egyetem gyógyász. tanhallgatóinak segély- és önképző egylete 20 kor., függetlenségi polgári olvasókör Valkány 12 kor., székelykereszturi j. fős. bír. 2 kor. 60 fill., Rosenthal Adolfné Békéscsaba 3 kor., aradi atletikai klub gyűjtése 25 kor., Szepetnek község 1 kor. 30 fill., Kuntapalota község 26 kor. 03 fill., özv. Zsiros Benőné Cegléd 10 kor., Marcali község 50 kor., Győrzámoly község 20 kor., ellendi róm. kath. olvasókör 3 kor. 40 fill., Rozsnyó j. fős. szolgabíró 4 kor., munkácsi ipartestület 63 kor. 38 fill., összesen 62398 kor. 75 fill.

Pénzt

1743

Jelzalog, amortisatio és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * *

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-utca 8.
sz. saját ház a fiók posta
* * * mellett. * *

— Adakozunk az öreg honvédeknek. Alább fölhevást közlünk, amelyet az aradi honvéd egyesület vezetői írtak alá s amelyben megszívlelendő hangon adakozásra kéri fel a nemeslelkű emberbarátokat. Az elaggott, minden munkára képtelen névtelen hősöket a koldulástól menti meg a közönség, ha a kérelem meghallgatásával mindenki bizonyos összeget áldoz az ő javukért. A fölhevást itt közöljük:

Utolsó kérés a nagyérdemű közönséghez. A humanitás és hazaszeretet nevében emeljük föl kérés szavunkat, azon elhagyott agg honvédek részére, kik az 1848/49. évi önvédelmi harcban a hazáért szabadságért, a nemzet jogainak megvédéséért, a hazáért üggyéért életüket áldozták. Egy pár évig leszünk még segélykérésünkkel terhére polgártársainknak; az idő alatt elköltözünk mindannyian azon jeltelen sírok lakóihoz, kik a nemzet dicső harcaiban életüket elvesztése árán váltották meg polgártársaink számára azon szabadságot, mely mellett nemzetünk szabad fejlődése és joga fölötti saját rendelkezése lehetővé van téve. Sajnos, még számosan vannak s most, hogy az idő eljárt fölöttük, még többen lettek aggokká, betegek, nem képesek már a munkára s így, képtelenek mindennapi kenyerüket megkeresni. Niics más út, ha az élet terhével meg akarunk küzdeni, mint embertársaink nemes és könyörülő szívéhez folyamodni és kérni: *mentsék meg őket a megalázó koldusbotól, mentsék meg a kétségbeeséstől.* A történelem ragyogó betűkkel jegyezte fel azon nevezetes csatákat, melyekben ők ama napokon, a midőn a szeretett hazát veszély fenyegette, halhatatlan cselekedeteket vittek végbe, méltók tehát az elismerésre és segélyre, most, midőn elaggott, gyámoltalan helyzetbe jutottak. Kérjük a tisztelt polgártársainkat a szegény, munkaképtelen 1848/49. honvédek részére segélyt nyújtani. A szives adományokat kérjük Simay István honvédegyesületi elnökhöz juttatni. Kelt Aradon, 1909. december havában. Simay István, 1848/49. honv. egyl. elnök. May Soma, jegyző.

— Veszett kutyák garázdálkodása Aradon. Nehány nap leforgása alatt ma körülbelül a tizenkettedik veszett kutya marásról tettek jelentést a rendőrségen. A múlt hét folyamán a városi orvosi hivatal tíz megmárt embert szállítottatott fel a Pasteur-intézetbe Budapestre.

Ma délután Fritz Béla postafőtisztnek öt esztendő Sándor fiát szállították Budapestre. A fiúcska a Deák Ferenc-utca 32. számú házban levő lakásukon játszadozott és a szobaajtóban állva az udvaron levő kutyátszere sem vette. Hangos sírásra szaladt ki a gyermek édesanyja, akinek a fiú elpanaszolta, hogy jobb keze fején megharapta a kutya. Prohászka László dr. megvizsgálta a sebet és intézkedésére a sérültet felszállították Budapestre. A rendőrség leggyökeresebb módon vehetne véget a veszett kutyák garázdálkodásának, ha alkalmazná a rendelkezésre álló eszközöket.

— Halálos verekedés. Bugy Juon ószentannai notórius gonosztévő, akit az egész közönségben kötekedő természetéről ismertek, tegnapi szóváltásba elegvedett Miskolcyl Ilie, Fericsán Juon és Bunár Konstantin újszentannai lakosokkal. A szóváltásból verekedéstámadt, amelyben Bugy Juont úgy megverték, hogy eszméletlenül esett össze. Beszállították a vármegyei közkórházba, ahol most haldoklik.

— Ö gyilkos cselédleány. Schilling Zsuzsanna 16 éves cselédleány, aki dr. Lengyel Sándornénál szolgált, három nappal ezelőtt megszökött helyéről. Ma délután 4 órakor a Legelő sor 7. számú ház előtt körülbelül fél liter marólagot ivott. Haldokolva szállították a kórházba.

Páratlan versenyképesség Fischer áruházban. Többször méltattuk már a Fischer-féle áruház külső fényét, tündéres látványosságait, amelyek oly jól illelnek a karácsonyi hangulathoz. De ezúttal az áruház versenyképességéről is essék néhány szó. A Fischer cég abban a kellemes helyzetben van, hogy az egész áruszükségletét kizárólagosan csakis készpénzért szerzi be magának és senkinek a hitelére nincsen utalva, ami az áru beszerzésére magában véve óriási előny. A Fischer áruház olve egyetlen egy szó: szolidaritás. A nagy forgalom révén szerény haszonnal is megelégedhetik, mert hiszen ily módon az áruház vásárló közönsége napról-napra nő és ezzel versenyképessége is emelkedik. Minden tárgyon ott látjuk az olcsó szabott árat. Öröndetes tény, hogy az áruház a közönség hazafias hangulatával is lépést tart. Igen sok cikk hazai gyártmány, de a legjobb fajta. Reklámot az áruháznak az a sok ezer látogató szerez, amely nappal, este színültig megtölti az áruház tündéri helyiségeit. 4711

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban december 13-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: *Született:* Sikulán János bérkocsitulajdonosnak Hajnal nevű leánya, Kádár Lajos államépítészeti hiv. szolgának Irén nevű leánya, Kutny József acsev. motorvezetőnek József nevű fia, Csámszky Imre könyvelőnek Jolán nevű leánya, Ruzsni Demeter kőművesnek József nevű fia, Gyarmati Gyula kovácssegédnek Róza nevű leánya. *Meghalt:* Aszlé György 60 éves napszámos, Kis József 64 éves zenész, Mischaut Sarolta 23 éves nevelőnő, Tóth Imréné 26 éves cseléd, öz. Czempe Ferenoné 85 éves magánzónő, Valkányi Endre 7 éves fiú. *Házasságot kötött:* Faurin Demeter napszámos Voracz Máriaival, Ruzsánoczky Péter cipészsegéd Levitz Juliánával, Arnold József sütősegéd Róth Johannával.

— Elragadtatással szemléli mindenki Weinberger Ferenc jóhírű ékszerészünk gyönyörű karácsonyi újdonságait. Nagy briliáns-, ékszer és ezüstneműek raktára, tulajdonozottság és alkalmi vételek folytán. *Mesés olcsó árak.* Telefon 439. 4628

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam. Szives pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarz Zsigmond. 4392

— Deutsch Sándor táncintézetében (ipartestület díszterme) a második cikluson a tanítás f. évi január hó 8-án veszi kezdetét, melyre beiratkozni már most lehet Bercsényi Miklós-utca 18. szám alatt. Diák, kereskedő és iparos k-onok, külön órák háznál, vagy pedig táncintézetben. 4666

— Weisz Hugó fényképész kéri megrendelőit, karácsonyra szánt felvételeiket csakis előjegyzés szerint eszközöljék. Telefon 211. 4562

— „Nádler-féle Hófehér fogtisztítószer“ hódít az egész világon. Kapható Vojtek és Weisz droguerijában Aradon. 4271

— Szabó féle pármái ibolya szappan a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpuhító ültő hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill., 3 drb. 2 kor. Készíti Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hánzu Nesztor és Hegedűs Gyula cégeknel. 3943

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatásu.

Természetes vasmentes savanyuvíz. 1922

Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinyo-Lipóczi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfparkpart 8.

Katona-tragédiák.

Hadbíró-százados és közlegény. — Le-
lőtt katona.

Távirati tudósítás.

Arad, december 13.

Ma két katonatragédiáról ad hírt fővárosi tudósítónk. Az egyik esetben egy százados kardjával súlyosan megsebesített egy közlegényt.

A két ügyről ezt táviratozzák:

Izgalmas esemény zajlott le az éjszaka Budapesten, a Bástya-utcaiban. Brandusa Sebestyén százados-hadbíró találkozott Fodor József közlegénnyel, aki tisztelgés nélkül ment el mellette. A százados rászólt a legényre, hogy miért nem tisztelg. A részeg legény erre gorombán válaszolt, majd oldalfegyvere után nyult. Erre az ellenséges magatartásra Brandusa kardot rántott és fejbevágta Fodort. Az eset színhelyén nagy tömeg gyűlt össze, amely a tisztet inzultálni akarta. A megjelent rendőr úgy védelmezte meg a századost az inzultus ellen, hogy kocsiba ültette a sebesült katonával együtt és bevitte a negyedik kerületi kapitányságra. Itt Fodor József sérülését a mentők bekötötték, azután a súlyosan sebesült katonát a XVI. helyőrségi kórházba vitték. A századost egy tiszt a térparancsnokságra kísérte.

Vasárnapra virradó éjszaka két honvéd egészségügyi katona betért Budapestre az Endre utca 9. szám alatti nyilvános házba. Mindkettő részeg volt és nagy garázdálkodást vitt végbe. A tulajdonos rendőrt sietett, mire megjelent a nyilvános házban Kovács X. Imre rendőr, aki csendre intette a duhaj katonákat. A rendőr felszólítására az egyik közlegény, Boniton Miklós kardot rántott és fejbevágta a rendőrt. Ujabb támadást akart ellene intézni, mire Kovács X. Imre védelmére elővette revolverét és egymásután háromszor a vagdal-köz katonára lőtt. A harmadik lövés talált és Boniton holtan esett össze. A helyszínen megjelent rendőri és katonai bizottság a tényállás megállapítása után a katona holttestét a honvéd helyőrségi kórház halottas házába szállította, a súlyosan sebesült rendőrt pedig a rendőrkórházban helyezték el. A rendőrség folytatja a vizsgálatot.

Nagy karácsonyi vásár!

Bárki meggyőződést szerezhet arról, hogy csakis

Kilényi C. és Társa

kék golyóhoz címzett áruházában

József főherceg-ut 11. szám alatt

szerezheti be legelőnyösebben mindennemű női ruhaszövet, barchet, vászon, kész fehérnemű és trickó áru szükségletét. 4156

Gyermekjáték félárban.

Melyik jobb?

Egyszerű csukamájolajnál minden esetben jobb a SCOTT-féle EMULSIÓ. Jobb, mert könnyen emészthető és ennél fogva gyorsabb és erőteljesebb a hatása.

Jobb azért is,

5741/8

As Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végjét — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

mert szívesen veszik be azok, akik a csukamájolajat undorító ize miatt visszautasítják

Csakis tiszta és magasfokú Iofoteni (norvégországi) csukamájolaj használata engedtetik meg a

SCOTT-féle EMULSIÓ

készítése; mert csak ez a leg-táplálóbb a világon.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

MULATSÁGOK.

(=) Iparos-bál. Az aradi ipartestület előjárósága ma tartott ülésén elhatározta, hogy az idei farsangi szezonban nagyobb szabású iparos-bálat rendez. Tekintettel a régi iparos-bálok nagy sikerére, ez a bál is a farsang legsikerültebb mulatságának ígérkezik.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Az utolsó bál. Közölni fogjuk. Szíveskedjék megírni a nevét is, hogy teljes névvel jelenhessen meg a sikerült kis tárcsa.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Tévirati tudósítás.

Budapest, december 13.

Kínálat korlátolt, vételkészség gyenge, 40:30 mm. 5 fillérrel olcsóbb.

As áruk 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	3 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.64—6.65	6.70—6.71
Buza 1910. áprillusra	13.75—13.76	13.86—13.87
Zab 1910. áprillusra	7.57—7.58	7.69—7.70
Rozs 1910. áprillusra	9.87—9.88	9.93—9.94
Buza 1910. októberre	11.70—11.71	11.74—11.75
Buza 1910. májusra	13.59—13.60	13.69—13.70
Rozs 1910. októberre	8.83—8.84	8.86—8.87
Zárul 3 órakor		
Magyar hitelrészvény	—	784.—
Allamvasut	—	748.50

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1909. évi december hó 14-én:

A) bérlet.

A) bérlet.

A botrány.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Henri Bataille. Fordította: Molnár Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Ferionl	Köztler E.	leannetier	Delly L.
Charlotte	Kapólnay J.	Parizot	Varnay Jenő.
Marton	Geccser I.	A prefektus	Gerő János.
Riquet	Benkő Gizl.	Grovjere	Nagy ván I.
Ferionlné	Pöllinusné.	de Berleux	Bella zky.
Artanezzo	Ditrői Mór.	Raduel	Endrey Gy.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(3-4-5 Simonfi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. december 14-én, kedd:

1. Jó orvos. Humoros. — 2. Csibész élet Budapesten. Fővárosi életkép. — 3. Leopárd vadászat. Színes sportkép. — 4. A cí. ö. története. Humoros. — 5. A német császár látogatása Korfu szigetén. Látványos. — 6. Egy anya titka. Dráma. — 7. Ragadós csákvó. Kacagató. — 8. Levél a kis Jézuskához. Dráma.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Hölgyeknek

• legkellemesebb •

karácsonyi meglepetés!

::: egy gyönyörű :::

Kézápoló készlet

remek kivitelben. — Gyöngyház, ezüst, elefántcsont, teknőc, teknőc utánzat csont, cocus és ébenfából 3 koronától 70 koronáig minden árban, — továbbá

Mint hasznos és igen

Kedves ajándék

egy csinosan összeállított

Fésű garnitúra

1 tűkőr, 1 hajkefe, 1 bontó-, 1 nyeles és 1 porfésű tartalommal.

Legfinomabb Francia

Illatszer újdonságok

dus választékban.

Rendkívül izléses japán mintájú

Illatszer díszdobozok

(Kazetták)

2 üveg divatos parfüm, 1 darab finom szappan és poudertartalommal 4 koronától kezdve minden árban.

Hánzu Nestor

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-u. 2.

Városi és megyei telefonszám 455.

Szénüzletünket

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából

jelentékenyen megnagyobbítva

Boros Béni-tér 2. szám

saját házukba, a Széchenyi gőzmalommal szemben

≡ áthelyeztük. ≡

Állandóan nagy készletben mindenkor legjutányosabb árakon

elsőrendű Magyar és Porosz bányákból

kőszén és kokszt, kovács kőszén

Jól kiégetett, pormentes

Bük-faszén.

Szállítványainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban, a miniszteri és főkapitányi rendelet szerint teljesítjük.

Becsés rendelvényeit új iroda 'ban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon

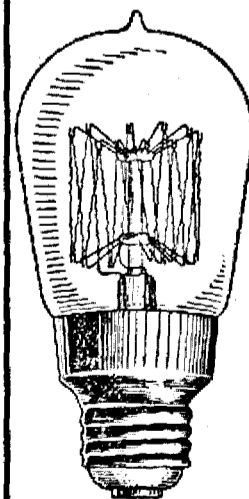
Telefon szám 139.

kérjük a jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva, kitűnő tisztelettel 1451

Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése, Boros Béni tér 2. sz.

TANTAL-LÁMPA

A legjobb fémzálas izzólámpa.

Arammegtakarítás kb. 60% Fehér fényvel ég.

Rázkodásoknak ellen áll.

Egési óráinak száma meghaladja bármely izzólámpáét.

Minden helyzetben, tehát felfeléállóan, ferdén, oldal egyformán, kifogástalanul ég.

Olcsóbb a többi fémzálas izzólámpánál.

Nagyobb rendeléseknél magas rabhat.

Megrendelhető:

4270

Magyar Siemens-Schuckert-művek-nél

Budapest, V., Lipót-körut 5. szám.

Olcso a jelszavam!

Közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából ajánlom a n. é. közönségnek dusan felszerelt

divatáru raktáromat

nagyon jutányos árakban.

4557

Minden vevőmnek babaruhát ingyen adok.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Zálogházból

gyémánt és brillians fülbevalók és gyűrűk, aranyláncok, mindenféle ékszereket ezüstnemeűeket kiváltak és veszek. Farkas Streicher Arad, Tököly-tér 1. 1771

Irodai

teendőkre szerény díjazásért ajánlkozok szépírásu fiatalember. Cim kiadóhivatalban. 4721

13 évi irodai gyakorlattal

biró szép írásu nős egyén állandó alkalmazást keres jegyzői, esetleg ügyvédi irodában. Cim a kiadóhivatalban. 4719

Egy jobb családból való

leány, gyermekek mellé ajánlkozok. Cimeket kér a kiadóhivatalba. 4717

Két darab

egyenként tizenhat négyzetméter alapterületű üvegfalas és mennyezetes helyiség eladó Czettelnél, Hunyady-utca 2. 4715

Kitünő világosi hegyibor

literenként 26 kr.-ért és óborok legjutányosabb áron kaphatók Poppé Sándornál Aulich Lajos-utca 8/a. 4594

Karácsonyi és újévi

képes levelező-lapok: kis gyűjtemény vegyesen 12 drb. bronzézüst kártya a legújabb mintákból K. 1. Nagy gyűjtemény 25 drb. K. 2.— Vidékre, ha a pénz előre küldetik: kis gyűjtemény bérmentve K. 1'05, nagy gyűjtemény K. 2'10. Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy tér és Weitzer János.-u. 173

Karácsonyi díszekből

igen eredeti, káprázatos ujdonságok! Csillagszóró csodagyertyák. Karácsonyi hó. Angyalhaj. Dió aranyozó. Tündérhaj. Karácsonyi és újévi levelező lapokból gyönyörű ujdonságok! a készleten lévő legfinomabb díszlevegőpapirokat csaknem saját árban áruistom. Legújabb társasjátékok óriási választéka. A kölcsönkönyvtár 275 oldalas új magyar jegyzéke megjelent. 90,000 kötetes kölesönkönyvtár. 30,000 kötetes zeneműi kölcsönző intézet. Nagyvásztéku antiquarium. — Kerpel Izsó, könyv és papirkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz. Telefon 885. 3911

Két háztelek

a Varjassy József-utcában eladó. Többet: Bruckner butorüzletében, Neumann-palota. 4652

Házvezetőt keresek

tisztességes és házi teendőkből jártas. Cim a kiadóhivatalban. 4709

Szőlőkarót

7 láb magasat prima tölgyfából szállít waggonszámra Branyicska állomásról Vass József fakereskedő Ujarad. 4584

Új női- és férfi szabó műterem.

KATONA LÁSZLÓ

Arad, Szabadság-tér I. sz. a.

Van szerencsém a n. é. városi és vidéki nagyközönség b. figyelmét felhívni újonnan megnyitott

női és férfi szabó műtermemre,

hol minden e szakmába vágó munkát legizlésebben s legelőnyösebb ár mellett elvállalok,

Szíves pártfogásért esedezik

Katona László,

női és férfi szabó, Szabadságtér-1. szám alatt. 2028

Azonnal kiadó

egy 2 szobás modern lakás erkélyvel, konyhával, előszobával, fürdőszobával stb. meliék helyiségekkel. Bővebbet Ziffer Sándornál, Szabadság-tér 16. 4480

Jól főző intelligensebb gazda-

asszonyt keres magányos ur. Ajánlatokat „Jó bánásmód“ jelligére kérek a kiadóhivatalba. 4678

A híressé vált hölégen pörkölt

Palermó Pörkölt Kávé!

Dürr Gusztáv

fűszerkereskedéséből

Ezen kávé közkedveltsége folytán ma már minden háztartásban nem szabad, hogy hiányozzék, úgy feketekávének, mint tejes kávének rendkívül szapora és kiadó illata és aromája páratlan, jobb kávé ennél nem létezik. $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ kilós eredeti blombázott csomagolásban kapható. Naponta friss pörkölés. Friss készlet finom fűszer- és csemege-árakban, friss érkezésű déli gyümölcsök: datolya, malaga, smyrna füge, cukros és sugatirozott gyümölcs. Csokoládé és caramel, szalon foudant és foures bonbonok. Karácsonyi cukorkák fára aggatni, mindenféle friss minőségben. Különféle francia vegyesbonbonok díszes dobozokban, a legelőnyösebb kivitelű a legfinomabb minőségig. Eredeti angol és bel-földi rumok. Cognac és likörök. Friss gyümölcsök. Bordeauxi szilva és friss ananasz. Teák eredeti Ansann imperial és király keverék Pecco, Mandarin és Schuchon fajok. Lerakata a Törley József és Társa féle hírneves Talisman és Casino sec, Louis Francois Co-féle Transylvania, Vin brut Monopol jegyű hírneves pezsgőboroknak. Idényben mindenféle vadak és leölt szárnyasok legelőnyösebb árakon.

Nagy választék karácsonyi cukorkákban!

Dürr Gusztáv

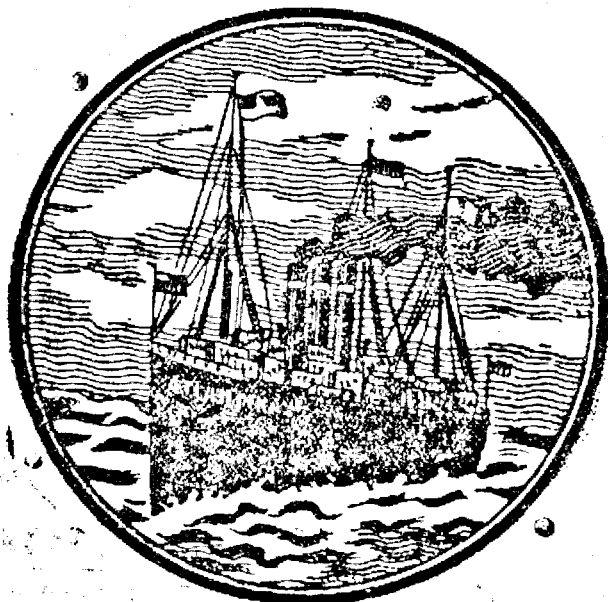
csemege-, fűszer- és pezsgőbor-üzlete

Arad, a városházzal szemben.

185

Városi és megyei telefon 118.

TELEFON 609. SZ.

TELEFON 609. SZ.

ATLANTIKA

kávé- és tea-behozatal legelőnyösebb

Tea = Rum

bevásárlási forrás.

EGYEDÜLI ELÁRUSÍTÁS:

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 20. SZÁM

FISCHER ELIZ-PALOTA.

4237

ÉRTESÍTÉS.

Nagy alkalmi vételek folytán

a fölhalmozott raktáron levő összes áruk, gyémánt és briliáns tárgyak, míg a készlet tart, a legolcsóbb árban beszerezhetők

Deutsch Izidor órás és ékszerésznél

Telefon 438. szám.

Arad, Weitzer János-utca minorita palota.

Telefon 438. szám.

Továbbá valódi 14 kar. arany függők, gyűrűk, zsuzsuk, valamint ezüst, nickel, acél férfi és női órák és ezüst botok **4 koro-**
nától kezdve. Legnagyobb választék harangütő inga-órákban.

Régi vagy tört arany és ezüst megvétetik vagy más tárgyakra becseréltetik.

4499

==== **Veszek zálogcédulákat.** =====

RADÓ GYULA

női felöltő áruháza

ARAD, szemben a Minorita-templommal.

Őszi és téli újdonságok:

Legújabb női felöltők.

Tailleur made costumök.

Utazó angol raglanok.

Szörme kabátok és bundák.

Intézeti leánykabátok.

Gyermekek felöltők.

3874

Rendkívül nagy választékban.

Telefon szám 238.

Telefon szám 238.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyárának festékévei.